

Удзельнікі нарады старшынь гурткоў БГКТ.

НА НІВЕ БГКТ

Нарада старшынь гурткоў БГКТ

У апошнюю нядзелю кастрычніка сабраліся ў прыгожым беларускім клубе ў Беластоку старшыні гурткоў БГКТ. З'ехаліся на нараду, тэмай якой было: «Заданні гурткоў у святле пастаноў VII з'езду БГКТ».

Сакратар ГП Янка Зенюк прадставіў на пачатку галоўныя тэзісы пастаноў VII з'езду. Гэта наступныя праблемы:

1) Агульнаваяводскі конкурс «Беластоцкая вёска — гаспадарная і культурная», у які наша таварыства і асабліва гурткі могуць і павінны ўнесці вялікі ўклад.

2) Развіццё турызму на Беласточчыне, паказ культурных асаблівасцей беларускай меншасці, якая пражывае на тэрыторыі паўднёва-ўсходніх паветаў ваяводства і мае багатыя і цікавыя рэгіянальныя традыцыі ў гаспадарцы і культуры.

3) Агляды беларускай песні і тэатральных гурткоў. Трэба гурткам БГКТ зрабіць усё, каб агляды ў гэтым годзе згуртавалі больш удзельнікаў і далі багацейшы плён. Асабліва трэба раскруціць агляд на беларускую песню, шырока ўключыць у яго песні сваёй вёскі і на мове сваёй вёскі.

4) Конкурс ведаў аб Савецкім Саюзе, арганізаваны з нагоды юбілею СССР разам з «Нівай». Чакаюць добрыя ўзнагароды.

5) Арганізаваць новыя вакальныя калектывы на базе фальклору. Інструктараў шукаць у сябе. Гарманісты, усе, хто іграе, хто мае слух, павінны брацца за кіраўніцтва такім калектывам. Людзі ў нас музыкальныя і здольныя. Самі разаб'юцца на галасы. Абы песня звінела ад вёскі да вёскі, тая песня, якая жыве яшчэ ў народзе, песня пра жыццё колішняе і цяперашняе.

6) Падпіска «Нівы». Гэтую справу гурткі павінны прыняць і рэалізаваць да канца як вельмі важную працу. «Ніва» выходзіць для кожнага і для ўсіх. З «Нівай» звязана справа карэспандэнтаў. Было пастаноўлена, каб кожны гурток БГКТ меў свайго карэспандэнта, каб проста вызначаў яго, а ён аб усім пісаў бы ў рэдакцыю. Такая прапанова была вельмі добра прынята прысутнымі.

7) Навучанне беларускай мовы. Гурток многа можа зрабіць у гэтай справе. Размовамі з бацькамі і дзецьмі будзіць трэба амбіцыі, каб ведаць мову бацькоў і дзядоў.

8) Гадавіна — 90-ая Янкі Купалы і Якуба Коласа — арганізоўваць вечарыны па іх творчасці, выстаўкі, паказваць і расказваць пра гэтыя вялікія і вельмі заслужаныя для беларускай літаратуры постаці.

9) Складчыны — гэтая справа вымагае канчатковага вырашэння. Гурткі павінны дабіцца 100-працэнтных складчын. Апладваемасць складчын сведчыць аб ступені выкарыстання нашага абавязку.

10) Супрацоўніцтва ў рэалізацыі заданняў з іншымі ўстановамі і арганізацыямі. Самы блізкі і рэальны саюзнік гурткоў БГКТ на вёсцы гэта гурткі ЗМВ. Трэба пашыраць супрацоўніцтва на сельскагаспадарчыя гурткі, гурткі гаспадынь, на ГС-ы, СОП-ы, шукаць саюзнікаў добрай работы і добрай справы.

11) Рост рангу гуртка БГКТ у асяродзі. Жывы, працуючы і амбітны гурток мае вялікае значэнне ў вёсцы, а яго аўтарытэт усе паважаюць і раяцца з ім. Гурток мае вялікую ролю ў забеспячэнні парадку і ладу на вёсцы. Ён змагаецца з хуліганствам і п'янствам, шырока бачыць праблемы жыцця і прычыны кепскіх з'яў, якія ліквідуе.

Вакол гэтых праблем ішла дыскусія. Цікава выступілі і вельмі істотныя праблемы закранулі Ніна Мушынская, Валя Мароз, Анна Стахіюк і Людміла Васілюк. Ніна Мушынская і Валя Мароз — вядомыя актывісткі, неспакойныя шукальнікі найбольш каштоўных вартасцей народнай культуры.

Выступаючы, Ніна гаварыла пра тое, як яны ў Гарадку арганізоўць сваю працу, як прыцягваюць да сваёй ідэі нават мясцовыя ўлады. Гаварыла і пра цэні іхняй працы. Хоць ёсць у Гарадку вялікі дом культуры імя К. Каліноўскага, то аднак мастацкі гарадоцкі калектыў, які праславіў Гарадок ва ўсёй краіне, не мае цяпер дзе праводзіць рэпетыцыі. Дзіўна гэта, і здаецца, што вельмі прыкрая выйшла ў Гарадку сітуацыя, якую супольнымі сіламі Гарадок павінен вырашыць.

Валя на нарадзе ўзняла такія істотныя справы, як супрацоўніцтва гурткоў БГКТ на вёсцы з партыйнымі арганізацыямі, як удзел нашых членаў і сімпатыкаў у конкурсе «Беластоцкая вёска гаспадарная і культурная».

(Працяг на стар. 3)

Ніва
ТЫДНЁВІК ГП БГКТ
№ 47 (873) ГОД XVII БЕЛАСТОК 19 ЛІСТАПАДА 1972 г. ЦАНА 60 гр.

Гайнаўская пяцігодка

Прамысловасць і сельская гаспадарка фарміруюць гаспадарча-грамадскі напрамак Гайнаўшчыны. Глабальная прадукцыя прамысловасці ў 1975 годзе дасягне 1190 мільёнаў злотых, гэта значыць, на 64,2 працэнта больш, чым у 1970 годзе (у ваяводстве — на 61,1 прац.) Перш за ўсё будзе развівацца і мадэрнізавацца рынкавая прадукцыя. У дзяржаўнай прамысловасці будзе працаваць 13 745 асоб, гэта значыць, на 1239 больш, чым у пачатку пяцігодкі.

ЗАДАЧЫ СЕЛЬСКАЙ ГАСПАДАРКІ

Галоўнай задачай сельскай гаспадаркі будзе павышэнне тэмпаў росту і далейшая інтэнсіфікацыя прадукцыі, асабліва ў жывёлагадоўлі, а таксама больш поўнае забеспячэнне патрэб насельніцтва прадуктовымі таварамі. Неабходна будзе поўнасцю загаспадарыць слаба выкарыстаныя глебы, павышаць ураджай, паляпшаць будаўніцтва сельскагаспадарчых будынкаў, каб мець магчымасць павялічваць жывёлагадоўлю, прымаць да працы кваліфікаваныя кадры, якія б маглі арганізоўваць сельскагаспадарчую прадукцыю ва ўсіх сектарах сельскай гаспадаркі.

У 1975 годзе ў параўнанні з 1970 годам узрасце пагалоўе быдла на 23,1 прац., свінагадоўля — на 24 прац. Падлічана, што прадукцыя малака ўзрасце да 42,9 млн. літраў. Узрасце ўраджай чатырох асноўных збожжавых культур з 14 ц да 20,5 ц з аднаго гектара, бульбы з 170 ц да 190 ц з гектара і сена — з 55 ц да 65 ц з гектара. Каб атрымаць такі ўраджай, неабходна будзе прымяняць шмат мінеральных угнаенняў (у межах 146 NPK на адзін гектар ворнай зямлі).

Гайнаўскай сельскай гаспадарцы будуць спрыяць капіталаўкладанні, якія ў гэтай пяцігодцы складуць 200.703 тыс. зл. Будуць яны прызначаны перш за ўсё на меліярацыю 2.391 га ворнай зямлі, 1058 га зялёных угоддзяў, на загаспадарванне 1095 га лугоў і пасбішчаў, на рэгуляцыю 14 км. рэк і электрыфікацыю 15 вёсак. Такім чынам, у 1973 годзе вёскі павету будуць электрыфікаваны поўнасцю.

Акрамя прамысловасці і сельскай гаспадаркі, будзе інтэнсіўна развівацца таксама транспарт, сувязь і будаўніцтва дарог. Мадэрнізуюцца і разбудоўваюцца дзяржаўныя і мясцовыя дарогі.

УЗРОВЕНЬ ЖЫЦЦЯ

У гэтай пяцігодцы ўзрасце таксама ўзровень жыцця грамадства Гайнаўшчыны. Грашовыя даходы насельніцтва ў канцы 1975 года складуць каля 469 530 тыс. зл., гэта значыць, павялічацца больш чым на 50 працэнтаў у параўнанні з 1970 годам.

Гэта будзе мець, зразумела, рашучы ўплыў на ўзровень гандлю і паслуг, на лепшае забеспячэнне рынку прадуктовымі і прамысловымі таварамі. Прадугледжваецца, што тавараабароты гайнаўскага гандлю ў 1975 годзе складуць 666,3 млн. зл., гэта значыць, на 50,2 прац. больш, чым у 1970 годзе. Вартасць паслуг для насельніцтва павінна скласці ў 1975 годзе 22.446 тыс. зл., гэта значыць на 37,7 прац. больш чым у 1970 годзе.

(Працяг на стар. 7)

І НАВОШТА ГЭТА?

Кожны малады чалавек марыць аб вялікім каханні, шчаслівым сямейным жыцці. Ці ва ўсіх спаўняюцца мары? У многіх. Ёсць аднак шмат сем'яў, якія жывуць вельмі дрэнна і, гледзячы на іх, часамі здаецца, што спалучылі яны свой лёс толькі дзеля таго, каб дакучаць адзін другому, каб атручваць сабе жыццё. Але што рабіць, калі няма іншага выхаду, калі жыць трэба ўжо не столькі для сябе, колькі для дзяцей. Добра яшчэ было б, каб усе бацькі гэта разумелі.

У вёсцы Валілы, што ў Беластоцкім павеце, жыве Яўгень Грэсь са сваёю жонкай Аннай. У іх васьмёра дзяцей. Яўген вульгарны, задзёрны, п'е, б'е жонку, абражае людзей, нават у краме, у якую часта ходзіць на піва. Анну — маці васьмярых дзяцей часта бачаць людзі ў сіняках, пакрыўджаную, зняважаную мужам, які жыве па ўласных, нечалавечых правілах. Нікуды не ідзе яна на скаргу. Прымірылася са сваім няшчасцем, ціхенька паплача і цярпліва выхоўвае дзяцей. Баіцца яна за іх лёс, баіцца, каб не выраслі на нелюдкаў, як іх бацька. Колькі ж трэба мець здароўя і энергіі, каб у такіх умовах здолець жыць, працаваць, каб песціць дзяцей і даваць ім нейкую радасць.

Нязгодныя, нешчаслівыя сем'і ёсць усюды: на вёсцы і ў горадзе, сярод сялян і рабочых, ды і сярод інтэлігенцыі, таксама. А колькі распадаецца сем'яў! Нават тады, калі ёсць ужо дзеці, часта шмат дзяцей. У большасці выпадкаў у далейшым дзяцей выхоўвае жонка, а муж выкручваецца нават ад платы аліментаў і разгульвае з прыгоднымі жанчынамі. У мяне па-суседску таксама жыве такі варвар. Завуць яго Генё Сальскі. Пакінуў ён жонку і пяцёра дзяцей. Дваццаць гадоў пражылі! Водзіць ён цяпер за ручку дзіцё сваёй каханкі.

Працяг на стар. 4

Клуб для ўсіх

Прыемна пабываць у нядаўна адноўленым клубе «Руху» ў вёсцы Навасады, Гайнаўскага павету. Сцэны яго ўпрыгожваюць актуальныя сценгазеты, м.інш. прысвечаныя М. Каперніку, фота-вітрыны з жыцця актыўных мясцовых арганізацыяў ЗМВ і ЛЗС, дыпломы. У зале клуба стаяць столікі, на адным з іх ляжаць газеты, побач крэслы. За прылаўкам ветліва ўсміхаецца да нас кіраўнік клуба пані Тамара Якімюк. Яна знаёміць нас з працай клуба і з планамі на будучыню. Частуемся чорнай кавай і разглядаемся па клубе. Ёсць тут багаты асартымент настольных іграў, тэлевізар, радыёпрыёмнік, праігрывацель, більярд і г.д. Як бачым, моладзі ёсць тут чым заняцца, каб прыемна і з карысцю правесці свой вольны час у доўгія асеннія вечары. З цікавейшых культурных мерапрыемстваў, якія адбываюцца ў клубе пані Тамара называе суботнія маладзёжныя танцавальныя вечарыны. Збіраецца тады моладзь не толькі з суседніх вёсак, але нават з самой Гайнаўкі. Найчасцей іграе тут вясковы аркестр з суседняй вёскі Дубіны, у якой зараз шмат маладых музыкантаў.

Працяг на стар. 4

Тамара Якімюк.

Падзеі ◇ Здарэнні ◇ Факты ◇ Каментарыі ◇ Вестkі

ГАРЫЗОНТЫ СУПРАЦОЎНІЦТВА

У мінулым тыдні закончыўся візіт польскай партыйна-ўрадавай дэлегацыі ў Балгарыю. У часе візіту падкрэслівалася шматвяковая польска-балгарская дружба. Гэтая дружба набрала новага зместу ва ўмовах супольнай пабудовы сацыялізму і саюза, спалучаючага абедзве дзяржавы.

Выступаючы на вялікім мітынгу ў Софіі, Э. Герэк напомніў, што Польшча хацела б стварыць як найвышэйшыя гарызонты ўсебаковага польска-балгарскага супрацоўніцтва прынамсі на бліжэйшыя 10 год. Перагаворы, якія правялі партыйна-ўрадавыя дэлегацыі, упаўне пацвердзілі згоднасць поглядаў як у галіне ўмацавання міжпартыйных кантактаў і ідэалагічнага супрацоўніцтва, так і ў ацэнцы асноўных праблем міжнароднай сітуацыі і магчымасці супрацоўніцтва ў гэтай галіне.

Вельмі важным з'яўляецца пашырэнне эканамічнага супрацоўніцтва. Маюцца тут на ўвазе такія справы, як каардынацыя планаў да 1990 г., асабліва ў галінах, маючых рашаючае значэнне для эканомікі краін, каардынацыя інвестыцыйных праектаў і магчымасць стварэння супольных прадукцыйных сіл, супольных арганізацый і ўстаноў.

Р. НІКСАН НАДАЛЕЙ ПРЭЗІДЭНТ

Р. Ніксан зноў выбраны прэзідэнтам Злучаных Штатаў на чатырохгадовы тэрмін.

Пасля таго, як быў падведзены падлік галасоў у 50 штатах краіны, стала вядома, што прэзідэнт Р. Ніксан значна апярэдзіў свайго саперніка з дэмакратычнай партыі Д. Макговерна, здабываючы большасць у 49 штатах.

Даныя аб выбарах у сенат і палату прадстаўнікоў паказваюць, што дэмакратычная партыя мае большасць у абедзвюх палатах кангрэса.

ПАРАФІРАВАННЕ ДАГАВОРУ ГДР — ФРГ

Статс-сакратар пры Савеце Міністраў ГДР М. Коль і статс-сакратар ведамства федэральнага канцлера ФРГ Э. Бар, парафіравалі дагавор аб асновах адносін паміж ГДР і ФРГ.

ЗАПРАШЭННЕ Ў ХЕЛЬСІНКІ

Урад Фінляндыі выслаў да 32 дзяржаў Еўропы, а таксама ЗША і Канады запрашэнні, каб прынялі яны ўдзел у дыпламатычных кансультацыях, прадбачаных на 22 лістапада г.г., якія адбудуцца перад скліканнем Еўрапейскай канферэнцыі бяспекі і супрацоўніцтва.

Асноўнай праблемай падрыхтоўкі ў Хельсінках зараз з'яўляецца правядзенне размоў па прынцыпу ўзаемнага зразумення, каб вызначыць тэрмін яе пачатку ў бліжэйшым часе.

ЛАЗЕРНЫ РАДАР

У абсерваторыі Астранамічнага інстытута Чэхаславацкай акадэміі навук пад Прагай заманціраваны першы лазерны радар для радыёлакацыі спадарожнікаў Зямлі.

Радар быў створан пры тэхнічнай дапамозе Савецкага Саюза, ГДР, Венгрыі і Польшчы ў рамках праграмы міжнароднага супрацоўніцтва сацыялістычных краін у галіне даследаванняў касмічнай прасторы «Інтэркосмас». (ак)

КАСТРЫЧНІЦКАЕ СВЯТА

З нагоды 55-ай гадавіны Вялікага Кастрычніка адбыўся ў Мінску на Цэнтральнай плошчы ваенны парад і шматлюдны мітынг. Грамадзяне сталіцы Савецкай Беларусі прадэманстравалі сваю еднасць з вялікай сям'ёй народаў Савецкага Саюза, сваю сілу і волю змагацца за далейшыя заваяванні камунізму ў іх краіне.

Кастрычніцкае свята грамадскасць БССР сустракала перш за ўсё выдатнай працай. Работнікі прамысловасці датэрмінова, 27 кастрычніка, завяршылі выкананне плана дзесяці месяцаў па рэалізацыі прадукцыі і вытворчасці большасці важнейшых відаў вырабаў. Ад пачатку пяцігодкі звыш плана выпушчана прамысловай прадукцыі на 530 мільёнаў рублёў. Працаўнікі сельскай гаспадаркі Беларусі засыпалі ў дзяржаўныя засекі больш чым 1 мільён тон збожжа, прадалі амаль 2,5 мільёнаў тон бульбы.

СВЯТОЧНЫ «ЛіМ»

Грамадска-літаратурны тыднёвік «Літаратура і Мастацтва» ад 3 лістапада гэтага года поўнасцю прысвечаны дзвюм знамянальным падзеям у жыцці Савецкай Беларусі: 90-ай гадавіне з дня нараджэння народнага песняра Якуба Коласа і 55-ай гадавіне Вялікага Кастрычніка.

Пра аўтара «Сымона-музыкі» пішуць многія выдатныя паэты і пісьменнікі, якія на сваім жыццёвым шляху сустракаліся з Якубам Коласам. Газета змяшчае шмат малавядомых фотаздымкаў народнага песняра.

У сувязі з Кастрычніцкім святам «ЛіМ» друкуе расказы пра радавых байцоў рэвалюцыі.

МІЛЬЁННЫ

5-га лістапада, напярэдадні 55-ай гадавіны Вялікага Кастрычніка, зышоў з канвеера Мінскага трактарнага завода мільённы трактар «Беларусь». Гэты юбілейны трактар быў перададзены ў карыстанне знатнаму механізатару, Герою Сацыялістычнай Працы Надзеі Іванаўне Куніцкай, якая працуе ў падшэфным саўгасе «Лагаза» Лагойскага раёна. Яна прысутнічала пры яго нараджэнні, бо трэба ведаць, што цяпер з канвеера Мінскага трактарнага завода адзін трактар зыходзіць кожныя тры мінуты.

Прэзідыум Вярхоўнага Савета БССР у сувязі з датэрміновым выпускам мільённага трактара ўзнагародзіў вялікую групу перадавікоў вытворчасці Мінскага вытворчага трактарабудаўнічага аб'яднання.

СВЯТА МАСТАЦТВАЎ

Ад 5 да 26 лістапада працягваецца на Гомельшчыне свята мастацтваў, прысвечанае 50-годдзю СССР. За гэты час у гарадах і вёсках вобласці выступяць больш чым 20 артыстычных калектываў і вядомых выканаўцаў з многіх брацкіх рэспублік. (вр)

ПАСЯДЖЭННЕ ПАЛІТБЮРО

7 лістапада адбылося пасяджэнне Палітбюро ЦК ПАРП, на якім была абмеркавана справаздача старшыні Рады Дзяржавы аб візіце ў Народную Венгерскую Рэспубліку, які спрыяў яшчэ больш трывалым братэрскім адносінам і ўсебаковаму супрацоўніцтву паміж дзвюма дзяржавамі.

Палітбюро знаёмілася з інфармацыяй міністра машынабудаўнічай прамысловасці Т. Вжашчыка аб далейшым развіцці машынабудаўнічай прамысловасці, а перш за ўсё прадукцыі ў галіне матарызацыі і электратэхнікі.

ПАСЯДЖЭННЕ РАДЫ ДЗЯРЖАВЫ

9 лістапада адбылося пасяджэнне Рады Дзяржавы, на якім былі намечаны задачы для Найвышэйшай ізбы кантролю і пракуратуры, была ратыфікавана канвенцыя з Бельгіяй і Кубай, былі назначаны Ю. Філіповіч надзвычайным паслом ПНР у Дагамейскай Рэспубліцы, Я. Крупінскі — наменнікам генеральнага пракурора ПНР, С. Коляж — ваяводскім пракурорам у Шчэціне і С. Выцішчак — ваяводскім пракурорам у Зялёнай Гуры, а таксама разгледжаны праект плана кантролю НІК на 1973 год.

ПАСЯДЖЭННЕ РАДЫ МІНІСТРАЎ

8 лістапада адбылося пасяджэнне Рады Міністраў, на якім былі разгледжаны прадпасылкі кодэксу працы, абмеркаваны праект Нацыянальнага гаспадарчага плана на 1973 год і была прынята пастанова адносна цаны і ўмоў продажу малалітражнага асабовага аўтамабіля «Польскі Фіят 126 П».

ПАСЯДЖЭННЕ ПРЭЗІДЫУМА ЎРАДА

10 лістапада адбылося пасяджэнне Прэзідыума ўрада, на якім была праведзена ацэнка ходу жніўных палявых работ, пасеваў азімых і ўборкі прапашных. Прэзідыум урада разгледзеў інфармацыю аб выкананні праграмы развіцця спажывецкай прамысловасці, абмеркаваў справы, звязаныя з ліквідацыяй страт, панесеных у выніку сёлетняй паводкі ў паўднёвым раёне краіны. У чарговым пункце парадку дня Прэзідыум урада разгледзеў справу хутчэйшай мадэрнізацыі і разбудовы прадукцыйнай базы рэсорта будаўніцтва і прамысловасці будаўнічых матэрыялаў.

З ПРАЦ СЕЙМАВЫХ КАМІСІЙ

9 лістапада сеймавая камісія камунікацыі і сувязі разгледзела вынікі рэалізацыі пастановы аб бяспецы і гігіене працы ў чыгуначным і аўтамабільным транспарце.

ВІЗІТ Э. ГЕРКА

І сакратар ЦК ПАРП Э. Герэк наведаў фабрыку будаўнічых машын імя Варынскага ў Варшаве. Цікавіўся ён ходам працы на прадпрыемстве, яго дасягненнямі. Рабочы калектыў гэтай фабрыкі выконвае абавязацельствы, прынятыя ў рамках акцыі «20 мільярдаў», на агульную суму 3,5 мільярдаў злотых.

СВЯТКАВАННЕ ГАДАВІНЫ ВЯЛІКАГА КАСТРЫЧНІКА

6 лістапада ў Палацы культуры і навукі ў Варшаве адбылася ўрачыстая акадэмія, прысвечаная 55-ай гадавіне Вялікай Кастрычніцкай рэвалюцыі. Прымалі ў ёй удзел прадстаўнікі найвышэйшых партыйных і адміністрацыйных улад. З дакладам выступіў член Палітбюро ЦК ПАРП У. Кручэк. (яц)

Ю. ПІНЬКОЎСКІ Ў БЕЛАСТОКУ

У Беластоку прабываў з візітам І намеснік старшыні Камісіі планавання пры Радзе Міністраў Ю. Пінькоўскі. У суправаджэнні І сакратара ВК ПАРП З. Куроўскага і старшыні Прэзідыума ВРН З. Спрыха госць наведаў Беластоцкую плюшавую фабрыку. Ю. Пінькоўскі пабываў у цэхах, а затым адбылася сустрэча госця з дырэкцыяй і грамадска-гаспадарчым актывам фабрыкі.

Ю. Пінькоўскі пабываў таксама на Беластоцкім прадпрыемстве будаўнічых элементаў «Фадом».

МІНІСТР ЗДАРОЎЯ

Беласточчыну наведаў нядаўна таксама міністр здароўя і грамадскай апекі М. Слівінскі. Міністр цікавіўся бальнічным будаўніцтвам. У суправаджэнні І сакратара ВК ПАРП З. Куроўскага госць агледзеў пляц будовы дзіцячага аддзялення Ваяводскай бальніцы імя Снядэцкага, а затым месца, дзе плануецца будаўніцтва аддзялення унутраных хвароб, шэрагу бальнічных амбулаторыяў і майстэрні артапедычных вырабаў. Міністр М. Слівінскі выразіў думку, што будаўніцтва гэтага комплексу можна будзе значна паскорыць.

З'ЕЗД РАМЕСНІЦТВА

11 лістапада адбыўся Ваяводскі з'езд рамесніцтва. Госцьмі на з'ездзе былі віцэ-міністр унутранага гандлю і паслуг З. Сядлецкі, сакратар ВК ПАРП М. Недзведзь, старшыня ВК СД Р. Бартнік, намеснік прэзэса ВК ЗСЛ К. Дунай і іншыя. Вёў з'езд дырэктар Рамесніцкай ізбы Ю. Гуменьчык. На з'ездзе гаварылася аб галоўным напрамку дзейнасці рамесніцтва — шырокім абслугоўванні насельніцтва на сяле, у малых гарадах і мястэчках. Падкрэслівалася на з'ездзе значэнне чэрвеньскай пастановы Сейма аб выкананні і арганізацыі рамесніцтва, якая ўвойдзе ў жыццё з днём 1 студзеня.

Шэраг дэлегатаў з'езду атрымала высокія дзяржаўныя ўзнагароды. Выбрана было 17 дэлегатаў на І краёвы з'езд рамесніцтва.

БУДУЮЦЦА ПАЧАКАЛЬНІ

Ваяводскае прадпрыемства ПКС і Ваяводскае праўленне публічных дарог пачалі будаваць аўтобусныя пачакальні на трасах. У першую чаргу будуць будавацца пачакальні на трасе Е—12, якая вядзе праз Замброўскі, Высокамазавецкі, Беластоцкі і Сакольскі паветы, а затым па трасе з Варшавы праз Ломжу, Граева і Аўгустоў у Сувалкі і Сейны; з Беластока — у Элк і Алецка; з Беластока праз Бельск і Гайнаўку ў Белавежу. У 1973—75 гадах Ваяводскае прадпрыемства ПКС пабудуе 360 аўтобусных пачакальняў на прыпынках і 15 вакзальных будынкаў у мястэчках і малых гарадах.

КАЛЕКТЫЎ З КІЕВА

У Беластоку, на заканчэнне свайго турнэ па Польшчы, выступіў вялікі калектыў песні і танца «Колас» з Кіеўскай сельскагаспадарчай акадэміі. Студэнты далі канцэрт у зале кінатэатра Прафсаюзаў, прадставіўшы гледачам шэраг украінскіх песень і танцаў, ды песень і танцаў іншых народаў СССР.

Кіяўляне пабывалі таксама ў Белавежы. (яч)

NIEDZIELA 19.XI.
7.30 Program dnia. 7.35 TV Kurs Rolniczy. 8.10 „Przypominamy, radzimy". 8.20 „Nowoczesność w domu i zagrodzie". 8.50 PKF. 9.00 Dla młodych widzów: „Teleranek". 10.20 „Kapitan Poloneza" — film dok. pol. 11.20 Sprawozdawczy magazyn sportowy. 13.00 Dziennik. 13.15 „Przemiany". 13.45 „Muzy bez etatu" — program poświęcony amatorskiemu ruchowi artystycznemu. 14.15 Dla dzieci: H. Górska — „O księciu Gotfrydzie, Rycerzu Gwiazdy Wigilijnej". 15.15 „Polska, Świat, ONZ" — turniej wiedzowy. 16.00 „Piórkiem i węglem". 16.25 „Przygody lampartów" — film dok. franc. („Prawa buszu"). 16.50 „Piosenka dla Ciebie". 17.45 „Wszystko za wszystko". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Leonardo da Vinci" — film wł. (cz. IV). 21.10 „Melodie Wielkiego Ekranu" — „Jazz i film". 22.10 Magazyn sportowy.

PONIEDZIAŁEK 20.XI.
15.20 i 23.15 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla dzieci: „Zwierzyniec". 17.25 „Echo stadionu". 17.55 „Marzenia dziecięce" — film dok. rum. 18.10 „Opowieść o Langwedocji" — film dok. pol. 18.25 TV Kurier Kielecki. 18.45 „Eureka". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 Teatr TV: B.Brecht — „Kaukaskie kredowe koło". 21.55 „Wektory chińskiej polityki". 22.25 Dziennik. 22.45 „Na kosmodromie" II program jazzowy.

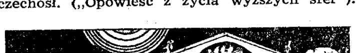
WTOREK 21.XI.
8.40 „Wyżyny" — film fab. czechosł. 10.00 Dla szkół: (kl. IV) „Gniezno — pierwsza stolica Polski". 12.45 Dla szkół: (kl. I lic.) Język polski — J. Kochanowski „Odprawa posłów greckich". 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Oferty". 17.00 „Kłopoty z kąpielą związane" („Historie z tej ziemi"). 17.30 Ekran Młodych. 19.10 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Chodząc po Moskwie" — film fab. radz. 21.20 „Teatr w objeździe". 21.50 Dziennik. 22.10 „Gilbert Becaud w Olimpii" — program rozr. franc.

ŚRODA 22.XI.
9.00 „Chodząc po Moskwie" — film fab. radz. 10.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Złoty wiek Aten". 12.45 i 13.20 Mechanizacja Rolnictwa — cz. I i II. 13.50 „Wybieramy zawód". 15.20 i 22.45 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Matematyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Dla młodych widzów: „Norma dla wszystkich". 17.05 Dla dzieci: A. Milne — „Kubuś Puchatek" w wyk. zespołu dziecięcego „Puchatek". 17.35 „Informacje, Towary, Propozycje". 17.55 „Sylwetki X Muzy" — Jan Englert". 18.25 TV Kurier Warszawski. 18.45 „Przewodnik po współczesności". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Henryk Latude, czyli uparta wola życia" — film franc. („Słynne ucieczki"). 21.05 „Świat i Polska". 21.40 Po II etapie Konkursu Skrzypcowego im. H. Wieniawskiego. 22.15 Dziennik. Wiadomości sportowe.

CZWARTEK 23.XI.
9.00 Dla szkół: (kl. VII) Chemia — Wróg metali". 10.55 Dla szkół: (kl. V) Historia — „Złoty wiek Aten". 11.25 „Henryk Latude, czyli uparta wola życia". — film franc. („Słynne ucieczki"). 14.00 Matematyka w szkole: „Funkcje, równania i nierówności" cz. I. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Ekran z bratkiem". 17.45 „ZSRR — 50" — program przygotowany przez TV Radziecką. 19.15 „Przypominamy, radzimy". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „Pan będzie trzeci, panie Strange" — film fab. ang. 20.55 Magazyn oświatowo-wychowowczy. 21.25 „Kłopoty z kobietą" — IV wykład Wieczorowego Uniwersytetu dla Starszych Panów (wg A. Awerczenki). 21.55 Dziennik. Wiadomości sportowe.

PIĄTEK 24.XI.
9.00 „Pan będzie trzeci, panie Strange" — film fab. ang. 9.55 Dla szkół: (kl.VII) Wychowanie obywatelskie — „Znak dobrej jakości" 11.55 Dla szkół:(kl. VIII) Chemia — „Węglowodany". 15.20 i 23.00 Politechnika TV. Kurs przygotowawczy. Fizyka. 16.25 Program dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 „Pora na Telesfora". 17.25 „Nie tylko dla pań". 17.45 „Gramy o telewizor". 18.10 TV Kurier Mazowiecki. 18.30 „Perspektywy techniki". 19.00 „Turystyka i wypoczynek". 19.20 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.05 „W poszukiwaniu dzikich zwierząt" — film dok. rum. („Delta Dunaju"). 20.30 „Panorama Tygodnia". 21.10 Teatr TV: A. Strindberg — „Sonata widm". 22.30 Dziennik. Wiadomości sportowe.

SOBOTA 25.XI.
9.10 „Leonardo da Vinci" — film wł. (cz. V — ostatnia). 10.25 „W poszukiwaniu dzikich zwierząt" — film dok. rum. („Delta Dunaju"). 11.55 Dla szkół: (kl. IV lic.) Biologia — „Embriologia". 14.50 Program dnia. 14.55 Program I proponuje. 15.15 Redakcja Szkolna zapowiada. 15.00 „Telereklama". 16.00 Sprawozdanie z pucharu Interwizji w gimnastyce akrobatycznej (Bratysława). 17.30 Dziennik. 17.40 Dla młodych widzów: Koncert Zespołów Artystycznych. 18.10 „Ziemia Kielecka" („Drogami współczesności"). 18.45 „Godzina Orfeusza" — mag. muzyczny nr. 19. 19.20 Dobranoc. 19.30 Monitor. 20.15 „Leonardo da Vinci" — film wł. (cz. V — ostatnia). 21.30 Dziennik. Wiadomości sportowe. 22.00 „Studio 13". 23.10 „Niebezpieczna magia" — film czechosł. („Opowieść z życia wyższych sfer").

Piątek, 17 listopada
7.45 Dla dzieci. Spektakl kukiełkowy. 8.15 Transmisja z Sali Koncertowej im. Czajkowskiego. 8.45 Szkoła szachów. 9.15 Artysta ludowy ZSRR M. Janszyn. 10.40 Program poświęcony Dniu studentów. 14.25 Program dnia. 16.10 Młodzież śpiewa o przyjaźni. 17.00 Estonia. 19.00 Czas. 19.30 Spektakl TV. 21.10 Wieczorne melodie. 21.45 Panorama nowin.

Sobota 18 listopada
7.00 Program dnia. 7.30 Melodie Łotwy. 8.45 Wszechzwiązkowy TV festiwal twórczości ludowej. 10.15 Przegląd międzynarodowy. 10.45 Spotkania muzyczne. 11.15 Na 70-lecie M. Maszary. 11.35 Szkatułka muzyczna. 11.45 Film fab. 13.30 Hokej. „Spartak" (Moskwa) — „Torpedo" (Gorki). 14.15 E. Bagrycki. Liryka. 14.30 Filmy animowane. 15.20 Dla żołnierzy. 16.20 Reportaż z mińskiej fabryki traktorów. 17.50 Film fab. 19.00 Czas. 19.30 Panorama filmowa 21.00 Koncert.

Niedziela, 19 listopada.
7.00 Program dnia. 8.15 Kiosk muzyczny. 8.45 Filmy animowane. 9.15 Muzyka z filmów białoruskich. 10.00 Film fab. 12.00 Dla żołnierzy. 12.30 Koncert. 13.30 Almanach TV. 14.30 Kronika filmowa. 14.40 Zwycięski Stalingrad. Film dokument. 15.00 Klub filmowy. 16.10 Film fab. 17.30 Koncert pieśni radzieckiej. 19.00 Czas. 19.30 c.d. koncertu pieśni radzieckiej.

VII З'ЕЗД БГКТ

Зберажэм каштоўнейшы скарб!

(ВЫСТУПЛЕННЕ МІКАЛАЯ ГАЙДУКА — СТАРШЫНІ ПРАЎЛЕННЯ ГАРАДСКОГА АДДЗЕЛА БГКТ У БЕЛАСТОКУ).

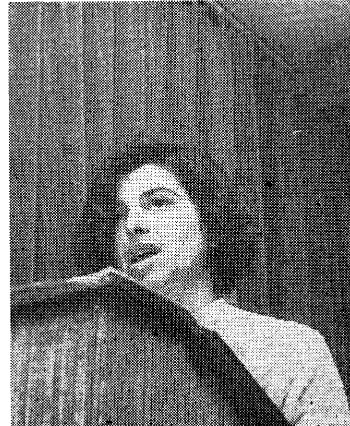
— Сэрцу кожнага з нас блізкія і дарагія скарбы вуснай народнай творчасці. Песні і прыпеўкі, казкі і легенды, прыказкі і прымаўкі — гэта каштоўны скарб, створаны не толькі папярэднімі пакаленнямі, ён узбагачаецца і ў нашыя дні. У нашыя часы ў народных творах адлюстроўваюцца тыя велічныя сацыялістычныя пераўтварэнні, якія адбываюцца ў нашай краіне ў сучаснасці. Немагчыма пераацаніць неўміручую вартасць для культуры гэтых твораў, — сказаў М. Гайдук.

Затым ён падкрэсліў, што ў апошнія гады Інстытут мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Акадэміі навук БССР праводзіць велізарную працу па збору, навуковай апрацоўцы і выданню беларускага фальклору ў манументальным цыкле «Беларуская народная творчасць», які будзе складацца са звыш дваццаці тамоў. «А наколькі прыгожая наша родная беларуская песня і як высока яна цэніцца ў музычным свеце, — заўважыў выступаючы, — мы пераканаліся ўсе, будучы сведкамі поспеху ансамбля «Песняры» з БССР у Сопаце на IX Міжнародным фестывалі. Ансамбль выканаў усяго дзве беларускія народныя песні, але іх чароўная мелодыя заваражыла слухачоў адкрыла перад імі малавядомую краіну арыгінальнай, цудоўнай беларускай песні».

Народнай творчасцю вельмі багата і Беласточчына. Ад пачатку свайго існавання БГКТ бачыла патрэбу збірання, апрацоўкі і публікацыі фальклору, які бытуе ў нашым рэгіёне. Аднак доўгі час рабілася гэта несістэматычна, урыўкова і пераважна займаліся гэтым розныя людзі для сваіх навуковых патрэб. Толькі ў апошнім годзе «Ніва» пачала сістэматычную публікацыю фальклору. Неўзабаве пачнецца таксама апрацоўка тых запісаў, якія былі зроблены ў папярэднія гады вядомым кампазітарам і музыказнаўцам Э. Цюкшам і іншымі збіральнікамі і знаходзяцца ў ГП БГКТ. Неабходна таксама, каб усе члены нашага таварыства паставілі задачу знаходзіць народных спевакоў і казачнікаў у сваёй ваколіцы і высылаць іх адрасы ў рэдакцыю «Нівы» або ў ГП БГКТ. Гэта дапаможа збіральнікам фальклору.

Аднак усяго багацця сабранага матэрыялу немагчыма будзе апублікаваць на старонках «Нівы», і таму М. Гайдук выказаў патрэбу, каб аддзел культуры Прэзідыума ВРН і Ваяводскі дом культуры дапамаглі фінансавымі сродкамі Беларускаму грамадска-культурнаму таварыству наладзіць штогод сістэматычнае выдаванне спецыяльнага зборніка фальклору. Такое выданне магло б выходзіць, пачынаючы ўжо з 1973 года.

«Спадзяёмся, — сказаў М. Гайдук, — што гэтую дапамогу мы атрымаем і зберажэм, збярэм і апублікуем наш каштоўнейшы скарб — беларускую вусную народную творчасць Беласточчыны».

Патрэбы самадзейнікаў

(ВЫСТУПЛЕННЕ ВАЛЯНЦІНЫ АНДРЭЮК — ІНСТРУКТАРА ПАВЯТОВАГА ДОМА КУЛЬТУРЫ Ў БЕЛЬСКУ ПАДЛЯШСКІМ).

— Супольныя мерапрыемствы, якія праводзяць павятовы дом культуры, аддзел асветы і культуры ППРН і аддзел БГКТ у Бельску Падляшскім, прыносяць вельмі карысныя вынікі. Вельмі ўдана праходзяць у Бельскім павеце розныя конкурсы, літаратурныя вечарыны і вечары адпачынку, — сцвердзіла В. Андрэюк. — Значна павысілася б іх роля ў асяроддзі і лягчэй было б іх праводзіць, калі б гэтыя культурныя мерапрыемствы былі прыўрочаны да знамянальных гадавін і дзяржаўных святаў.

Самадзейны мастацкі рух на Бельшчыне мае багатыя традыцыі. Яго развіццё і пашырэнне не спыняецца і цяпер. Вельмі актыўна працуюць драматычныя калектывы пры гуртках БГКТ у Паўлах, Рыбалах, Локніцы і ў іншых мясцовасцях. Заняткі адбываюцца ў іх сістэматычна, і яны штогод ставяць на сцэне ўсё новыя творы. Але ў гэтай працы значную перашкоду стварае недахоп адпаведнага да патрэбаў самадзейных калектываў рэпертуару на беларускай мове. В. Андрэюк звярнулася з заклікам да літаратараў «Белавежы», каб яны прыклалі больш намаганняў у стварэнні актуальных, блізкіх сучаснаму жыццю п'ес.

— Пакуль нашыя пісьменнікі не зоймуцца сістэматычным стварэннем актуальных п'ес з глыбокім ідэйным зместам, — сказала В. Андрэюк, — датуль нашыя самадзейныя мастацкія калектывы будуць адчуваць недахоп рэпертуару для сваіх пастановак.

Больш мастацкіх калектываў і аўтарскіх сустрэч!

(ВЫСТУПЛЕННЕ ЯНКІ КІРЫЗЮКА — ЧЛЕНА ПРАЎЛЕННЯ ГАРАДСКОГА АДДЗЕЛА БГКТ У БЕЛАСТОКУ).

— Гарадскі аддзел БГКТ у Беластоку вядзе карысную асветную, выхаваўчую і культурную дзейнасць сярод школьнай, студэнцкай і працуючай моладзі горада. Тут асабліва вылучаюцца сакратар аддзела Зоф'я Стаськевіч і член прэзідыума праўлення аддзела Анна Амбражэй, — падкрэсліў Я. Кірызюк. — Ёсць усе магчымасці стварыць пры аддзеле вакальна-інструментальны калектыў і народны тэатр. Патрэбны мастацкія кіраўнікі, каб дзейнасць калектываў была на адпаведным узроўні. Таму неабходна, каб аддзел культуры Прэзідыума гарадской рады нарадовай дапамог аддзелу БГКТ аплочваць працу мастацкіх кіраўнікоў.

Я. Кірызюк падтрымаў выказванні папярэдніх прамоўцаў аб неабходнасці пабудовы новага навучальнага корпуса і інтэрнату для Агульнаадукацыйнага ліцэя з беларускай мовай навучання ў Гайнаўцы, а таксама пацвердзіў патрэбу стварэння літаратарамі «Белавежы» больш багатага і разнастайнага тэматычна рэпертуару для драматычных калектываў пры гуртках БГКТ.

Заўважыў ён, што аўтарскія сустрэчы літаратараў «Белавежы» і журналістаў «Нівы» ў вясковым асяроддзі з'яўляюцца адной з самых лепшых форм папулярызацыі беларускай мовы і літаратуры. Таму трэба іх праводзіць як мага болей.

У заканчэнні свайго выступлення Я. Кірызюк прачытаў свой верш, прысвечаны VII з'езду БГКТ.

ВЯЛІКІ КОНКУРС

САЮЗ САВЕЦКІХ САЦЫЯЛІСТЫЧНЫХ РЭСПУБЛІК

Па дабравольнаму пажаданню насельніцтва Расійскай СФСР, Украінскай ССР, Беларускай ССР і Закаўказскай СФСР 30 снежня 1922 года Першы з'езд Саветаў СССР прыняў Дэкларацыю аб утварэнні Саюза Савецкіх Сацыялістычных Рэспублік. Дэкларацыя гарантавала поўнае раўнапраўе ўсіх рэспублік і дабравольнасць іх уваходу ў Саюз ССР. Утварэнне Саюза ССР з'явілася трыумфам ленінскай нацыянальнай палітыкі і мела сусветнае гістарычнае значэнне.

Сёння ў СССР уваходзіць 15 саюзных рэспублік, а ў іх складзе 20 аўтаномных рэспублік, 8 аўтаномных вобласцей і 10 нацыянальных акругаў, існуе каля 130 моваў карэнных народаў і народнасцей. За гады савецкай улады каля 50 раней непісьменных народаў атрымалі сваю пісьменнасць.

Тэрыторыя СССР займае 22,4 мільёна кв км, насельніцтва паводле стану на 1.I.1972 г. — 246,3 мільёна чалавек. У сталіцы дзяржавы — горадзе Маскве жыве каля 7,2 мільёна жыхароў.

На тэрыторыі СССР знаходзіцца самае вялікае ў свеце возера (Каспійскае мора — паверхня 371 тыс. кв. км) і самае глыбокае возера свету (Байкал — найбольшая глыбіня яго 1620 м.). Найвышэйшая горная вяршыня СССР — гэта пік Камунізма ў Памірскіх горах (вышыня 7495 м.), найніжэйшая мясціна ў краіне — упадзіна на паўвостраве Мангышлак (132 м. ніжэй узроўню мора).

Нетры СССР з'яўляюцца самымі багатымі ў свеце ў карысных выкапні. На хімічнай табліцы Д. І. Мендзялеева няма такіх элементаў, якія б не знаходзіліся ў СССР у колькасці прыгоднай для прамысловага здабыцця. Краіна Саветаў займае першае або адно з першых месц у свеце па адкрытых запасах вугалю, нафты, газу, жалезных і марганцавых рудаў, храмітаў, тытану, алюмініевай сыравіны, медзі, свінцу, цынку, нікелю, кобальту, вальфраму, малібдэну, волава, рэдкіх металаў, дыяментаў, азбесту, калійных соляў, апатытаў, фасфарытаў.

У 1971 годзе ў СССР было выпрацавана 800 мільярдаў кілават-гадзін электраэнергіі, здабыта 641 мільён тон вугалю, 372 мільёны тон нафты і 203 мільёны тон жалезнай руды, выплаўлена 121 мільён тон сталі і 89,3 мільёна тон чыгуну, пабудавана 1 142,7 тысяч аўтамабіляў, у тым ліку 529 тысяч легкавых.

Эканоміка Саюза ССР — гэта адзіны народнагаспадарчы комплекс, у які ўваходзіць каля пяцідзесяці тысяч заводаў, фабрык, руднікоў, шахтаў, электрастанцый і іншых прамысловых прадпрыемстваў; трыццаць тры тысячы калгасаў і пятнаццаць з паловай тысяч саўгасаў, а таксама дзесяткі тысяч будаўнічых, транспартных і сувязных прадпрыемстваў і арганізацый.

У 1923 г. у СССР былі пабудаваны два першыя трактары. Сёння ж чацвёртую частку ўсіх трактараў у свеце выпускае савецкая прамысловасць. Толькі ў бягучай пяцігодцы калгасы і саўгасы атрымаюць мільён семсот тысяч трактараў, мільён сто тысяч грузавых аўтамабіляў і восемсот трыццаць адну тысячу камбайнаў да збору збожжа, сіласу і буракоў. Для жывёлагадоўлі будзе накіравана розных машын і механізмаў на велізарную суму шэсць мільярдаў рублёў.

Ужо ў 1922 г. пачалося ў СССР вялікае жыллёвае будаўніцтва: на працягу года толькі ў гарадах і рабочых пасёлках былі пабудаваны дамы агульнай плошчай болей трох мільёнаў квадратных метраў. У бягучай пяцігодцы ў СССР будуць пабудаваны жылыя дамы на агульнай плошчы 580 мільёнаў квадратных метраў. Гэта дазволіць палепшыць жыллёвыя ўмовы для 60 мільёнаў чалавек — амаль чацвёртай часткі насельніцтва краіны.

Насельніцтва СССР складае ўсяго пятнаццатую частку насельніцтва зямной кулі. Пры гэтым у СССР знаходзіцца чацвёртая частка ўсіх студэнтаў свету, чацвёртая частка ўсіх навуковых працаўнікоў нашай планеты і чацвёртая частка агульнай на Зямлі колькасці лекараў. (мг)

НАРАДА СТАРШЫНЬ ГУРТКОЎ БГКТ

Пачатак на стар. 1

А што сказала Валя пра моладзь? Гэта была свайго роду палеміка з адным старэйшым старшынёю з Саколкі, які ў сваім выступленні закінуў моладзі абыякавасць. Валя сваім выступленнем рэабілітавала моладзь. Сама маладая, яна ж працуе і то як выдатна, якраз з моладдзю. Уся вёска Паўлы паставіла на моладзь і добра зрабіла. Паўлаўская моладзь здае экзамен у розных формах грамадскай працы і самаадукацыі. «Моладзь добрая, паслухмяная і працавітая, — сказала Валя, — трэба толькі ісці да яе, прапанаваць працу і яна будзе працаваць». Валя гаварыла пра вялікую ролю настаўніка на вёсцы. Але... «нельга настаўніку ганарыцца сабой і сваёй адукацыяй, трэба знайсці супольную мову з вёскай, тады ўсё пойдзе добра».

Многа бадзёрасці і цеплыні ўнёс расказ Анны Стахіюк з Трасцянкі. Прысутныя як бы адкрылі і вёску гэтую і адну з яе прадстаўніц. Сваёй вобразнай мовай гаварыла яна, як у іх пачалі яны вышукоўваць песні і танцы сваёй вёскі. Аднойчы сказалі паміж сабой трасцянскія бабы: «Давайце мы пакажам колішняе!» Знайшлі і прыпомнілі старыя песні «пра маракоў, казакоў і іншых жаўнераў», пра колішняе жыццё. Успомнілі і даўнія танцы — Лысага, Падыспана, Каробачку. «Арганізавалі мы «зэспул» са старэйшых жанчын, з бабаў парабілі танцораў. Саяны і парцякі з сундукоў павыцягвалі. Выступілі ў сваёй вёсцы. Спадабаліся. Мяне ў вёсцы цяпер завуць Лявоніхай. На выступленнях зарабілі грошы. Гурток наш мае ўжо 3 тысячы злотых. А людзі пытаюць, калі яшчэ выступім».

Людміла Васілюк: «Гавораць, што моладзі нельга ўцягнуць у арганізацыю. Я лічу, што можна і гэта якраз на прыкладзе нашага гуртка. Толькі два месяцы, як мяне выбралі старшынёй гуртка БГКТ у Плёсках. Калі мы сабралі сход і запыталіся, хто хоча ўступіць у гурток, то прыйшла ўся моладзь і ўсе ахвотна ўступілі. Адразу ўзяліся і за працу. Наш гурток малады. Найстарэйшым членам нашым па 18 год. А ўсіх членаў 40».

Работа ў Плёсках рушыла з месца. Развіваецца хор. Дзяўчаты і хлопцы ахвотна ўступаюць у хор. У сувязі з 50-ай гадавінай СССР і 90-ай гадавінай Я. Купалы і Я. Коласа гурток арганізуе розныя вечарыны, робіць газеты і г.д. Запланавалі паставіць «Пінскую шляхту» Дуніна-Марцінкевіча. Кожную суботу робяць сходы гуртка. Адно малое але... Ёсць, праўда, клуб у Плёсках, але ў суботы ён запаўняецца таксама людзьмі старэйшымі, якія прыходзяць сюды паглядзець тэлевізар і пагутарыць. Моладзь з гуртка не мае месца на свае рабочыя зборы. Астаецца яшчэ школа. Можна ў школе, і думаем, што кіраўніцтва плёскаўскай школы дапаможа працавітаму маладзёжнаму гуртку БГКТ і дазволіць збірацца ў школе.

Дыскусія на нарадзе выявіла неабходнасць шырокага супрацоўніцтва гурткоў БГКТ з іншымі арганізацыямі на вёсцы і патрэбу ўзаемнай дапамогі. Супольнымі сіламі для супольнай справы.

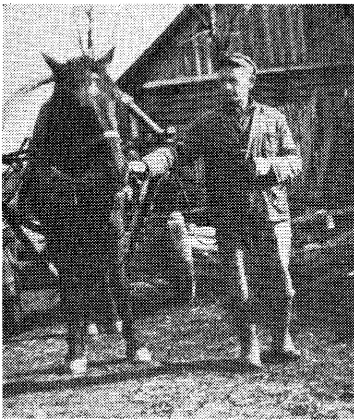
Вера Леўчук
Фота Цаф — Сянько

Падпісчыкі

— Якія газеты і часопісы ў вашым раёне маюць найбольш падпісчыкаў? — запытаў я на пошце ў Новым Беразове (Гайнаўскі павет) і атрымаў наступны адказ:

«Ніва» — мае 111 падпісчыкаў, «Газета Беластоцкая» — 101, «Хлопска дрога» — 78, «Грамада рольнік польскі» — 36, «Пшыяцюлка» — 31. Іншыя часопісы маюць па 25 і менш падпісчыкаў. (мх)

ПРАЦАВІТАЯ СЯМ'Я

Уладзімір Тарасевіч.

Зіна Тарасевіч.

Нялёгка на вёсцы гадаваць дзяцей, калі селянін мае шмат зямлі і шмат дабытку. Уладзімір Тарасевіч са сваёй жонкай Зінаю, якія жывуць у вёсцы Валілы ў Беластоцкім павеце, не толькі паспяхова ўпраўляюцца з палявымі работамі, але яшчэ выгаспадарылі час, каб пабудаваць вялікі мураваны, сучасны дом. Падчас яго будовы памагалі нават дзеці, якія яшчэ ў школьным узросце. Памагаюць яны і далей пры заканчэнні будовы. Галя і Аня цяпер у шостым класе. Ірэна ад 1 верасня вучыцца ў засадніцай гастранамічнай школе ў Беластоку. Яна мае два дні заняткаў, а 4 дні практыкі ў сталовай. Практыку праходзіць яна ў Гарадку, адкуль і дахаты недалёка.

Апрача дочак, у Тарасевічаў ёсць яшчэ адзінаццацімесячны сын Андрэй. Падчас капання бульбы часта па чарзе адна з дочак звальнялася з заняткаў у школе і няньчыла брата, каб матка з бацькам маглі працаваць на полі. Бульба ўрадзіла добрая, будзе чым карміць свіней, а гадуе ён іх шмат. Клопаты цяпер маюць Тарасевічы з маленькімі парасятамі, якім нешта нездаровіцца і трэба было клікаць ветэрынара.

Варта адзначыць яшчэ і тое, што ў Тарасевічаў дзве дойныя каровы даюць даволі тлустае малако. Заўсёды перакрочвае яно 4 працэнты тлушчу, а часам дасягае да 4,9 працэнта.

— Трэба будаваць хлявы, — гаворыць гэты гаспадар. — Без прасторных, добрых хлявоў цяжка развіваць жывёлагадоўлю. Закончу хату і тады вазьмуся за будову хлявоў.

Нягледзячы на тое, што працы многа, добра жывецца Тарасевічам таму, што паміж імі пануе згода. У вольны ад працы час, пераважна святам, Зіна Тарасевіч любіць зацягнуць задушэўную песню. Яе голас вядомы ў вёсцы. У мінулым годзе старшыня ГРН з Гарадка спецыяльна прыязджаў прасіць Зіну, каб яна выступіла ў мастацкай частцы падчас турнею дзвюх грамад — Гарадка і Міхалова. Зіна там выканала некалькі песень. Найбольш усім запамяталася ўкраінская песня «Вэрховіна, маты моя».

Тэкст і фота М. Хмялеўскі

Клуб для ўсіх

Пачатак на стар. 1

Пры клубе дзейнічае мастацкі калектыў, фільмовая і фатаграфічная секцыі. Самадзейнікі рыхтуюць пастаноўкі на беларускай і польскай мовах, песні і гумарыстычныя сцэнкі, з якімі выступалі ў сябе, у вёсцы Ласінка і іншых мясцовасцях. Мастацкі гурток вядзе Мікалай Якімюк.

Члены фільмовай секцыі дэманструюць у клубе цікавейшыя кінафільмы, а пасля арганізуюць дыскусіі над імі. Кінаапарат для дэманстрацыі кінафільмаў пазычаюць яны ў павятовым праўленні ЗМВ, бо ўласнага пакуль што не маюць. Пані Тамара арганізуе таксама вечарыны казак для дзяцей, выкарыстоўваючы пры гэтым каляровыя дыяфільмы.

У клубе адбываюцца акадэміі, сустрэчы з мясцовымі ветэранамі другой сусветнай вайны, лектарамі, лекцыі на сельскагаспадарчыя тэмы, развітальныя вечарыны з юнакамі, якія ідуць у армію, наладжваюцца выстаўкі карцін мастакоў. У клуб прыходзяць усе: моладзь і дарослыя, а нават дзеці. Смела тады можна сказаць, што навасадскі клуб «Рух» з'яўляецца сапраўдным цэнтрам культуры.

У клубе адбываюцца плебісцыты на 5 найлепшых спартсменаў з мясцовага гуртка ЛЗС, маладзёжныя сходы і г.д. Зімою навасадская моладзь арганізуе супольна з моладдзю з гайнаўскіх прадпрыемстваў кулікі па Белавежскай пушчы. Юнакі і дзяўчаты з Навасадаў дапамагалі рамантаваць свой клуб, а таксама пабудавалі пры ім сметнік.

Арганізатарамі амаль усіх маладзёжных пачынанняў з'яўляюцца перш за ўсё пані Тамара, наша субяседніца, і старшыня мясцовага гуртка ЗМВ Мікалай Якімюк.

У гэтым годзе навасадскі клуб удзельнічае ў пастаянным конкурсе на найлепшы клуб «Рух» у сваім павеце, а таксама і ў ваяводстве. Жадаем яму поспехаў.

Тэкст і фота Я. Цялушэцкага

І НАВОШТА ГЭТА?

Пачатак на стар. 1

Што рабіць, як гаварыць і пісаць, каб менш было прыкрых расставанняў, каб мір панаваў у сем'ях?! Мне асабіста здаецца, што замала мы пагарджаем такімі сямейнымі разбойнікамі, што замала іх кляймуем, не пішам і не гаворым аб іх па прозвішчы. Найчасцей упамінаюцца ініцыялы. Чаму? Каб ім не зрабіць прыкрасці. Яны ж маюць развод, усё па праву...

— У апошніх гадах, недзе ад 1965 года разводаў значна менш. На працягу года бывае іх да 20-ці, — сцвярджае многагадовы кіраўнік Бюро цывільнага стану ў Бельску Ядвіга Якубюк. У 1965 годзе быў уведзены закон аб месячным чаканні пасля заяўкі аб шлюбе. Гэты закон у нейкай меры ўстрымлівае ад неабдуманых рашэнняў.

У Бюро цывільнага стану ў Бельску ўваходзяць, апрача горада Бельска, тры ГРН — Лубін Касцельны, Пілікі і Пасынкі. На 204 пары, падаўшыя заявы на шлюб ў 1971 годзе, узялі яго 185 пар. 19 пар на шлюб не з'явілася. У гэтым годзе да 6 кастрычніка было заявак на шлюб 176, а ўзяло шлюб 157 пар. Адмовілася ад шлюбаў таксама 19 пар. Бюро цывільнага стану ў Гарадку ў 1971 годзе дало 49 шлюбаў. Адмовілася ад шлюбу 5 пар. У Крынках на 33 заявы не ўзялі шлюбу 3 пары.

Такім чынам, прыблізна 10 пар на 100 адмовілася ад думкі, каб шлюбам спалучыць сваё жыццё. Вядома, лепш развітацца цяпер, чым тады, калі ёсць ужо дзеці і калі менавіта дзеці бываюць найбольш пакрыўджаныя. 30 дзён чакання, 30 дзён роздуму з'яўляюцца нейкай карыснай прафілактыкай ад сямейнага няшчасця. Прычыны адмовы ад шлюбу бываюць розныя. Найчасцей гэта лёгкадумнасць. Жаніх або дзяўчына, падаўшы заяву на шлюб, пачынаюць толькі тады сур'ёзна аналізаваць свае пачуцці. Некаторыя за гэты час прыходзяць да вываду, што адно аднаму не падыходзіць, што ім, як кажуць, не хопіць пораху, каб згодна і добра пражыць разам жыццё.

Бывае яшчэ і так, што разыходзяцца па прычыне пасагу. На жаль, ёсць яшчэ і такія факты. Жаніх патрабуе тысячаў ад бацькоў сваёй дзяўчыны. Або, як гэта было нядаўна ў Бельску, паставіў ён ёй і бацькам ультыматум: «Калі не фінансуеце ўсіх вясельных выдаткаў, звязаных з шыкарным прыёмам маіх сваякоў, шлюбу не будзе!» І не было. Значыць, і кахання не было.

Памалу ў нас паяўляецца новая праблема. Зарана жэняцца і выходзяць замуж. Зарана мусяць жаніцца. Згодна з абавязваючым у нашай краіне законам, шлюб можна атрымаць толькі тады, калі дзяўчыне споўніцца 18 год, а жаніху — 21. Але цяпер значны працэнт шлюбаў адбываецца перад праўным паўналеццем. Па дазволу суда. Прычынай такіх шлюбаў з'яўляецца пераважна цяжарнасць дзяўчыны. Гайнаўскае Бюро цывільнага стану ў год дае на аснове дазволу суда амаль 15 працэнтаў шлюбаў. У Бельску ў год адбываецца каля 20 такіх шлюбаў, у Гарадку і Крынках да 6 кастрычніка г.г. такіх шлюбаў адбылося па 5. Калі яшчэ такія маладыя людзі жэняцца, кахаючыся, то вялікай бяды няма. Горш, калі шлюб бяруць з прымусу.

Міхась Хмялеўскі

БЕЛАРУСКІЯ КНІГІ

У кнігарні імпартных выданняў у Беластоку, вул. Кілінскага 10, можна набыць наступныя кнігі на беларускай мове:

Рылько Алесь, Выбранае, 1969, стар. 288, цана 6 зл. 10 гр.

Том прозы — апавяданняў і навелаў — памёршага ў 1969 годзе беларускага пісьменніка. У кнігу ўвайшлі лепшыя творы, што былі напісаны на працягу яго творчага жыцця.

Рэкамендуем усім любіцелям беларускай прозы.

Гаўрусёў Сцяпан, Кляновыя лісты, 1971, стар. 224, цана 8 зл. 10 гр.

Выбранае з дагэтуль выдадзеных зборнікаў твораў сучаснага беларускага паэта і перакладчыка сярэдняга пакалення.

Гэта том добрай паэзіі, грамадскай і поўнай лірызму, рэкамендуем усім чытачам.

Гаўрылкін Леанід, Пакінутая на досвітку, 1970, стар. 200, цана 3 зл. 20 гр.

У кнігу ўвайшлі дзве аповесці «Летняя ночка» і «Пакінутая на досвітку». Іх героі — нашы сучаснікі, маладыя людзі беларускага горада і вёскі. Душэўны свет узаемаадносін, погляды на жыццё грамадзян сучаснай Беларусі — асноўны змест гэтых займальных твораў. Іх аўтар — літаратар і работнік тэлестудыі ў Гомелі.

Рэкамендуем усім, хто цікавіцца жыццём беларускага савецкага сучасніка.

Вольскі Артур, Выбранае, 1971, стар. 65, цана 3 зл. 40 гр.

Зборнік складаюць вершы, паэмы, сцэнкі для школьнай самадзейнасці вядомага ў Беларусі пісьменніка твораў для дзяцей і дырэктара Беларускага рэспубліканскага тэатра юнага гледача ў Мінску. Ілюстрацыі мастакоў С. Кавалёва і У. Рудакова.

Гэтая кніга павінна абавязкова трапіць да кожнага настаўніка беларускай мовы і ў кожную школьную бібліятэку.

Кнігарня імпартных выданняў у Беластоку ахвотна высылае кнігі за паштовым залічэннем з далучэннем рахунку. Запатрабаванні кіруйце па адрасу: «Dom Książki», Białystok, ul. Kilińskiego 10.

ПЛАНТАТАРЫ

Як у многіх вёсках у Беластоцкім павеце, таксама і ў Ляшуках гаспадары маюць вялікія даходы з вырошчвання трускалак. Плантацыі трускалак у Анны Аляксейчук, Антона Рагуцкага, Ірэны Карольчук і Язэпа Карольчука маюць па 1 га. Язэп Рафаловіч у гэтым годзе меў трускалкі на 0,70 га. Ён атрымаў за свае ягады 30 тыс. зл., а яго аднавяскоўцы значна больш. Пятро Рагуцкі апрача вырошчвання трускалак займаецца яшчэ агародніцтвам. Ён са сваіх шклярняў атрымоўвае раннія агуркі і памідоры, што дае яму яшчэ большыя даходы, як трускалкі. (мх)

Свінагадоўцы

Язэп Бароўскі і Браніслаў Яблонскі (Беластоцкі павет) вядомыя ў ваколіцы як добрыя свінагадоўцы. Па 10, а нават па 15 штук кормнікаў у год прадаюць яны дзяржаве. Вось такіх гаспадароў каб як найбольш у нашых вёсках.

(мх)

БЕЛАРУСКАЯ ЛІТАРАТУРА

АЛЯКСАНДР БАРШЧЭЎСКІ

ПЕРЫЯД XIX СТАГОДДЗЯ

КАСТУСЬ КАЛІНОЎСКІ — ЧАСТКА IV

Публіцыстычна-літаратурная спадчына Каліноўскага гэта: сем нумараў газеты «Мужыцкая праўда», «Пісьмо Яські гаспадара з-пад Вільні», «Пісьмо з-пад шубеніцы». У «Пісьме з-пад шубеніцы» уплецены верш без загалоўка, які пачынаецца ад слоў «Марыська чорнабрэва».

«Мужыцкая праўда» пачала выходзіць, праўдападобна, у палове 1862 года ў Беластоку. Ужо з загалоўка відаць, што была яна прызначана для сялянскага насельніцтва. Аўтарам усіх сямі нумараў газеты была, як мяркуюць, адна і тая ж самая асоба. Відаць гэта не толькі з подпісу «Яська», але з падобнага ва ўсіх нумарах стылю. Мова газеты амаль цалкам супадае з беларускай гаворкай з ваколіц Ялоўкі і Свіслачы. Гэта якраз пераконвае нас у тым, што яе аўтарам быў Каліноўскі. Адсутнасць выпрацаваных форм літаратурнай мовы прымушала Каліноўскага да рэдкага карыстання з польскіх, найчасцей збеларушчаных слоў. Да такіх слоў належаць: ронд (урад), паказьна (прыкметна), патэнпене (асуджэнне), мэнкі (мукі).

Час ад часу карыстаўся Каліноўскі польскімі насавымі «ą» і «ę». Шрыфт усіх выданняў Каліноўскага лацінскі. «Мужыцкая праўда» сваёй формай нагадвае хутчэй адозву, чым газету. Аднак аднолькавы ва ўсіх нумарах загаловак, нумарацыя і цана набліжаюць яе да газеты. Зрэшты, і сам Каліноўскі лічыў яе не адозвай, але газетай. Нягледзячы на тое, што «Мужыцкая праўда» не змяшчаецца ў сённяшнім разуменні тэрміна «газета», то ўсё ж такі лічым яе першай газетай у гісторыі Беларусі.

Прыступаючы да выдання газеты, Каліноўскі стараўся стварыць спрыяльную атмасферу для яе распаўсюджвання ў беларускім сялянскім асяроддзі. З мэтай навязання цеснага ідэйнага кантакту з вясковым чытачом Каліноўскі досыць часта падкрэсліваў сваё сялянскае паходжанне. Хацеў ён даказаць гэтым чытачу, што паміж ім і аўтарам артыкулаў у газеце няма сацыяльнай розніцы. Гэтае пераконванне сялянства ў тым, што выдаўцы газеты з'яўляюцца людзьмі сялянскага паходжання, мае глыбокі сэнс. Сяляне адносіліся недаверліва, а нават варожа да друкаванага слова. Часта было яно прадуктам людзей, паходзячых з варожых селяніну класаў. Вось якраз па гэтай прычыне Каліноўскі ў многіх нумарах «Мужыцкай праўды» падкрэслівае сваё сялянскае паходжанне, сваю класавую адзінакроўнасць з селянінам: «Мы, мужыкі, браты вашыя, мы будзем гаварыць цэлую праўду, толькі слухайце нас», «Гэту мужыцкую праўду напісаў і зноў пісаць будзе Яська гаспадар з-пад Вільні».

Адначасова Каліноўскі стараўся ўзняць разумовыя здольнасці селяніна, падкрэсліць сялянскі прэсціж. «Мінула ўжэ тое, — пісаў Каліноўскі, — калі здавалася ўсім, што мужыцкая рука здаецца толькі да сахі, цяпер настаў такі час, што мы самі можам пісаць і то пісаць такую праўду, справядлівую, як Бог на небі». Зразумела, што дэкларацыя Каліноўскага аб сваёй сялянскасці, аб тым, што рукі сялянскія здольны выдаваць газету, не памаглі б яму, калі б у «Мужыцкай праўдзе» адсутнічаў сапраўдны сялянскі рэвалюцыйны дух, калі б у стылістыцы не дамінавалі рысы, характэрныя для сялянскай гутаркі. Паслухайма, колькі прастаты, колькі шчырасці, колькі лагічнасці заключаюць у сабе простыя словы Каліноўскага «...Кожны па-своему талкуе, на сваю сторану цягне. Цар кажэ, што ён добрэ нам думае, а паны кажуць, што яны добрэ думаюць нам зрабіць, а мужык бедны ад іх добраці як прападаў, так і прападае...», або «Мужыкі панскія і казённыя не павінны плаціць ані чыншу панам, ані аброку ў казну — бо гэта зямля да нас належыць».

Не можа быць ніякага сумнення, што такая аргументацыя і такія заклікі, а таксама простыя і пераканаўчыя загаловак газеты трапялі да свядомасці селяніна, пераконвалі яго, прымушалі беларуса верыць у шчырасць выдаўцы «Мужыцкай праўды». Прапаганда Каліноўскага моцна ўрасла сваімі карэннямі ў сялянскую глебу. Закранала найбольш істотныя праблемы сялянскага жыцця. Клікала на светлы шлях вызвалення. Селянін бачыў у Каліноўскім свайго брата, верыў яму і ішоў за яго словам.

НАРОДНЫ ПАЭТ БЕЛАРУСІ

III)

Пасля пераможнага заканчэння Вялікай Айчыннай вайны Якуб Колас прысвячае свае творы тэме мірнай стваральнай працы народаў Савецкага Саюза. Паэта цешаць поспехі роднай Беларусі ў справе аднаўлення і развіцця яе народнай гаспадаркі ў пасляваенны перыяд. — Гэтыя поспехі, — кажа Я. Колас, — былі б немагчымы, калі б не было вялікай дружбы ўсіх народаў, насяляючых Савецкі Саюз. Менавіта ўсепераможная сіла дружбы савецкіх народаў, узнікшая ў выніку правільнай ленінскай нацыянальнай палітыкі, сіла ідэй Камуністычнай партыі, падкрэслівае пісьменнік, дапамагла беларускаму народу аднавіць у надзвычай кароткі тэрмін разбураную ў гады вайны гаспадарку рэспублікі, стварыць новыя гіганты індустрыі, рушыць наперад сямімільнымі крокамі развіццё прамысловасці, сельскай гаспадаркі, навукі і культуры.

Апяваючы мірную працу свайго народа, яго няспыннае імкненне наперад да камунізму, Якуб Колас не забываўся і аб тым, што над светам збіраюцца цёмныя хмары вайны, што выношваюцца новыя планы закабалення і знішчэння цэлых народаў і дзяржаў. І ён, як паэт і грамадзянін, як грамадскі і дзяржаўны дзеяч, у сваіх мастацкіх творах і публіцыстычных выступленнях заклікае ўсе народы свету без розніцы рас і нацыянальнасцей, палітычных і рэлігійных перакананняў, аб'яднацца ў магутны лагер змагароў за мір і абараніць святую справу міру на нашай планеце.

Уся паслякастрычніцкая творчасць Якуба Коласа прасякнута камуністычнай партыйнасцю, палымяным савецкім патрыятызмам. У шматлікіх паэтычных і празаічных творах ён услаўляе загартаваную ў баях Камуністычную партыю Савецкага Саюза, складае гімны самым смелым і мужным людзям нашай эпохі — камуністам. Нельга без хвалявання чытаць цудоўныя радкі з паэмы «Рыбакова хата», у якіх мастак слова ў стылі народна-паэтычных былін, карыстаючыся фальклорнай алегарычнай формай паралелізмаў, выказаў глыбокую ідэю адналітнасці Камуністычнай партыі і працоўных мас, паказаў сілу і непераможнасць камуністаў, як вынік іх цеснай і непарыўнай сувязі з народам.

У дзень свайго 70-годдзя, у 1952 годзе, Якуб Колас, адказваючы на шматлікія прывітанні і віншаванні, сказаў: «Сваё жыццё і сваю дзейнасць я назаўсёды звязаў з жыццём і дзейнасцю вялікай партыі, а гэтым самым і з народам, таму што партыя і народ — неподзельныя паняцці. Дарога партыі — мая дарога, і з гэтай дарогі я не зыйду ніколі».

Сваю літаратурна-творчую дзейнасць Якуб Колас заўсёды спалучаў з актыўнай навуковай, грамадскай і дзяржаўнай дзейнасцю. З'яўляючыся доктарам філалагічных навук, акадэмікам Беларускай Акадэміі навук і нязменным яе віцэ-прэзідэнтам з 1929 года, ён праводзіў велізарную работу ў галіне развіцця беларускай навукі і культуры.

Жыццёвы і творчы шлях Якуба Коласа — гэта слаўны шлях выдатнага пісьменніка-камуніста, літаратурная, навуковая і грамадская дзейнасць якога з'яўляецца яскравым прыкладам самаадданага служэння Радзіме, свайму народу, прагрэсіўнаму чалавецтву.

Антон Семяновіч, доктар філалагічных навук

Якуб Колас з Уладзіславам Бранеўскім. Мінск, 1955 г.

ФАЛЬКЛОР

СЯМЕЙНАЯ

ПА-СА-ДЗІ-ЛА Я КВА-СО-ЛЕНЬ-КУ СА-МА ЙДУ ДА — ДО-МУ, А МОЙ МІ-ЛЫ-ЧОРНАБРЫ-

П'Е Ў КАР-ЧМЕ З КУ-МО-Ю. А МОЙ МІ-ЛЫ-ЧОР-НА-БРЫ-ВЫ П'Е Ў КАР-ЧМЕ З КУ-МО-Ю.

Пасадзіла я квасоленьку, сама йду дадому,
А мой мілы-чорнабрывы п'е ў карчме з кумою.
А мой мілы-чорнабрывы п'е ў карчме з кумою.
— Ой, ні добра, ні харашэ, мой міленькі робіш —
Як дзень, як ноч п'янюсенькі і з кумою ходзіш.
Як дзень, як ноч п'янюсенькі і з кумою ходзіш.
Годзі, мілы-чорнабрывы, і з кумою піці,
Ой, хадземо дадомэньку вэчэру варыці.
Ой, хадземо дадомэньку вэчэру варыці.
— Мая міла-чорнабрыва, яшчэ вазьму кварту —
Кума мая харошая яшчэ болей варта.
Кума мая харошая яшчэ болей варта.
Пад вішняю-чарэшняю палягалі спаці.
— Мая ж міла-чорнабрыва, ні дай нікому знаці.
Мая ж міла-чорнабрыва, ні дай нікому знаці.
Я ж маладая, як ягада, тагды не ўтрывала:
І, вышэўшы на гуліцу, усем людзям сказала.
І, вышэўшы на гуліцу, усем людзям сказала.
— Там, за садом за гародом, шчэ й за перэлазом,
Палягалі кум з кумою ды й абое разом.
Палягалі кум з кумою ды й абое разом.
— Ой, за што ж тэбэ, мой міленькі, разом і скавалі?
— То за тое, мая міла, што з кумою спалі.
То за тое, мая міла, што з кумою спалі.

Ад Нікіфара Бандарука, 1888 года нараджэння, вёска Міхнаўка, Гайнаўскага павету, запісаў 30 жніўня 1972 г. Мікалай Гайдук. Нотны запіс з магнетафоннай стужкі зрабіў Эдуард Гойлік.

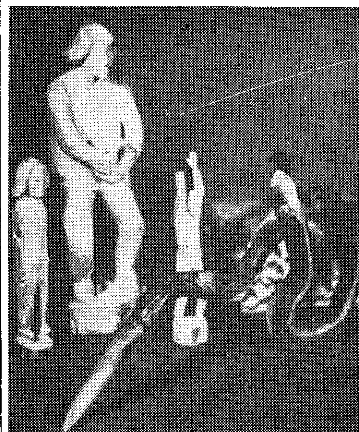
У школе ў Валілах — станцыі

сарака вучняў пачатковай школы ў Валілах-станцыі Беластоцкага павету прысвяціла пару дзён на капанне бульбы ў ПГР Валілы. Зарабілі яны некалькі тысяч злотых, якія выкарыстоўваюць на турысцкія экскурсіі. Дагэтуль ездзілі яны ў Варшаву, Белавежу і на Мазоўша. Апрача таго, вучні самі купілі і пасадзілі ў школьным агародчыку дзесяткі кусцікаў ружы.

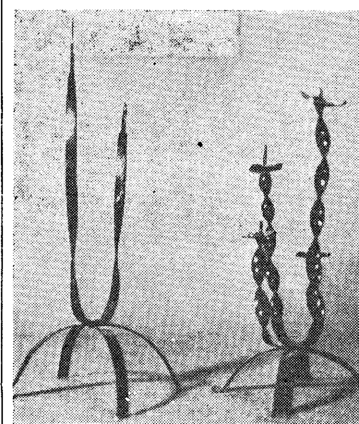
* ✲ *

Цікавы куток разьбы, выкананай вучнямі, знаходзіцца ў адным з класаў валілаўскай школы. Ёсць тут і людскія постаці, і багата ўпрыгожаныя скрыначкі і сундучкі, а таксама ўласнаручна выкананыя вучнямі на ўроках практычных заняткаў свечнікі. Найбольш рэзьбаў пакінулі школе на памяць яе былыя вучні Леан Тарасевіч і Станіслаў Ліжэўскі.

Тэкст і фота (ЦЯ)

Вучнёўская разьба.

Свечнікі, зробленыя валілаўскімі вучнямі.

ПАСЛЯ МЕСЯЦА АШЧАДНАСЦІ

Для ашчадных свет адкрыты

Прайшоў кастрычнік, які ў нас кожны год адзначаецца як месяц ашчаднасці. Як заўсёды, ён быў урачыста адкрыты пленарным пасяджэннем ваяводскага грамадскага камітэта па справах пашырэння ашчаднасці. З'ехаліся старшыні прэзідыумаў павятовых радаў і загадчыкі ўстаноў, якія па свайму характару службова займаюцца распаўсюджваннем ашчаднасці. Заслухалі выступленне намесніка старшыні Прэзідыума ВРН, пасядзелі, папыхкалі папяросным дымам ды раз'ехаліся дамоў. Ніхто слаўцом не адазваўся. Ці ж гаспадары паветаў сапраўды не мелі аб чым гаварыць у такой важнай у гаспадарцы справе? Цяжка было паверыць.

То ж паслядоўнае ажыццяўленне новай палітыкі накіравана на павелічэнне заможнасці насельніцтва. На працягу 1971 года грашовыя прыбыткі грамадзян Беластоцкага ваяводства павысіліся амаль на 14 працэнтаў. Пералічыўшы гэтыя працэнты на залатоўкі, атрымаем суму 2 мільярды 300 мільёнаў злотых. У гэтым годзе наглядаецца яшчэ большае павелічэнне грашовых прыбыткаў насельніцтва. Усё паказвае на тое, што яго ўзровень наблізіцца да 15 працэнтаў, што на гэты раз складзе суму на паўмільярда вышэйшую ад папярэдняй.

Што ж, прыемна сцвердзіць, што мы ўсё ж такі багацеем. Праўда, апярэджваюць нас жыхары многіх іншых ваяводстваў, але і мы не стаім на месцы. Вось толькі ў выніку адмены абавязковых паставак збожжа і мяса на карысць сялян Беласточчыны ў гэтым толькі годзе пяройдзе звыш 7 мільярдаў злотых. Сума такая вялікая, што цяжка яе ўявіць. А гэта ж не адзіная крыніца прыбытку ў нашых сялян. Яны пачалі прадаваць значна больш дзяржаве збожжа і жывёлы. Для прыкладу: за першае паўгоддзе гэтага года даставілі яны на скупачныя пункты амаль у паўтара раза больш свіней, чым за той жа час мінулага года. Пастаўка малака павялічылася на 26 працэнтаў, а збожжа на 19 працэнтаў.

На ашчадных кніжках у Беластоцкім ваяводстве ўжо цяпер накоплена звыш 600 мільёнаў злотых, а тэмп павелічэння грашовых запасаў дае аснову мер-

Як штогод, так і ў гэтым годзе каля

каваць, што ўжо неўзабаве жыхары Беласточчыны на сваіх ашчадных кніжках накопяць амаль мільярд злотых. Больш як кожны другі статыстычны грамадзянін ваяводства з'яўляецца ў нас уласнікам ашчаднай кніжкі. На аднаго жыхара Беластоцкага ваяводства прыпадае цяпер амаль 3 тысячы злотых ашчаднасці. Добрымі вынікамі ў гэтай галіне могуць пахваліцца жыхары Бельскага павету. У іх на аднаго чалавека прыпадае ў сярэднім 3142 злотых.

На што перш за ўсё прызначаюць людзі гэтыя грошы? Як гэта ўплывае на ўзровень іх жыцця, на характар пакупак? Ці хапае тавараў для пакрыцця гэтых дадатковых мільёнаў?

На многія з гэтых пытанняў маглі б даць адказы старшыні прэзідыумаў павятовых радаў.

Ашчаднасці дазваляюць весці больш планавую гаспадарку. Грошы толькі тады маюць сваю вартасць, калі яны знаходзяцца ў пастаянным абароце. ПКО і ашчадна-пазыкавыя спулдзельні круглы год не толькі прымаюць грошы ад людзей, але таксама прызначаюць іх на пазыкі. Намеснік старшыні Прэзідыума ВРН у час гэтага ж пасяджэння гаварыў:

— Накопленыя грамадзянамі ашчаднасці ў значнай колькасці прызначаюцца на пазыкі для насельніцтва, якія ў спалучэнні з уласнымі капіталаўкладаннямі дазваляюць паасобным грамадзянам будаваць дамы, развіваць вясковыя гаспадаркі, рамесныя майстэрні, пакупку дарагога хатняга абсталявання, аўтамабіляў...

Калі гутарка пра аўтамабілі, дык варта ведаць, што на іх пакупку жыхары Беласточчыны ўжо цяпер гатовы выдаць звыш 270 мільёнаў злотых, што дагэтуль у выніку розыгрышаў кніжак ПКО, прэміяваных аўтамабілямі, нашым землякам прыпала іх ужо аж 455 штук.

У гэтым годзе ўладам ваяводства ўдалося атрымаць дадаткова яшчэ 20 мільярдаў злотых, якія будуць прызначаны на пазыкі для тых, хто захоча будаваць сабе аднасямейныя дамы. Упершыню ПКО зможа забяспечыць пазыкамі ўсіх патрабуючых.

Месяц ашчаднасці закончыўся, але не павінна быць канца клопату пра тое, каб раслі і павялічваліся нашы ашчаднасці. Гэты клопат неабходна праяўляць круглы год, бо толькі для ашчадных свет адкрыты. (вр)

У 30 кіламетрах ад Ленінграда...

...на паўднёвым беразе Фінскага заліва знаходзіцца Петрадварэц (традыцыйная назва Пецергоф — што значыць па-нямецку Двор Пятра). Пасля таго, як рускія разграмілі ў 1709 годзе шведаў пад Палтавай, Пётр I вырашыў пабудаваць на беразе Фінскага заліва парадную загарадную рэзідэнцыю з палацамі, паркамі, фантанамі. Гэты палацова-паркавы ансамбль ства-

Вялікі каскад.

раўся як помнік магутнасці Расіі, перамогшай Швецыю ў Паўночнай вайне, і Пятру залежала на тым, каб роскашшу сваёй і бляскам Пецергоф пераўзышоў нават каралеўскі палац у Версалі.

Тыя планы парка, якія былі складзены першапачаткова Пятром I, а пасля распрацаваны славутымі будаўнікамі, мусілі рэалізавацца рукамі рускіх людзей, майстроў-умельцаў. Цар загадаў прывесці сюды тысячы людзей з усіх губерняў Расіі. Яны асушалі забалочаную мясцовасць, выкарчоўвалі пні, высякалі алеі, насаджвалі розныя пароды дрэў.

Але фантаны, фантаны... Яны намнога пераўзыйшлі фантаны Версаля. Колькі працы людской яны каштавалі! Пецергофскія фантаны былі заснаваны на натуральных вадацёках. Пракладваліся спецыяльныя вадаводы, якія спалучалі падземныя крыніцы з фантанамі, будаваліся каналы са шлюзамі і вадасховішчы. Толькі пры пабудове аднаго канала для фантанаў штодзень працавала каля 4 тысяч прыгонных сялян і салдатаў. Людзі працавалі па 15 гадзін у суткі, жыць ім даводзілася ў зямлянках, залітых вадою, у шалашах. Людзі хварэлі і паміралі. Толькі за адно лета 1719 года памерла больш тысячы чалавек. Многія не вытрымлівалі нялюдскай працы і ўцякалі. Іх вярталі назад і публічна білі.

Разбудова гэтай, па словах А. В. Луначарскага, «жамчужыны мастацтва» на беразе мора працягвалася два стагоддзі. На працягу гэтых двух стагоддзяў Пецергоф быў царскай рэзідэнцыяй. Сюды на парадныя прыёмы запрашаліся «асобы першага класа», буйныя памешчыкі, гвардзейскія афіцэры, знатныя купцы, капіталісты.

Пасля Кастрычніцкай рэвалюцыі Петрадварэц разам з яго помнікамі быў узяты пад ахову маладой савецкай дзяржавы. Быў тут створаны музей. Пад гукі аркестра, з чырвонымі сцягамі ў руках, увайшлі сюды 18 мая 1918 года першыя экскурсанты. Пайшла слава аб Петрадварцы па свеце. І пачалі прыязджаць сюды турысты. Кожнае лета цяпер прыязджае сюды не менш мільёна людзей.

І вось ходзім і мы па Пецергофскім парку, ходзім, як у сне. Няспынная сімфонія 142 фантанаў спадарожнічае нам безупынна, вада ўтварае нейкія нязвыклыя скульптурныя формы, якія дзякуючы аўтаматычнай рэгуліроўцы штораз змяняюцца. Як з байкі, паўстаюць перад намі міфалагічныя скульптуры, пакрытыя залатой фарбай, альбо выкананыя з белага ці ружовага мармуру. Вось «Эва», «Самсон», раздзіраючы пашчу ільва, «Адам», «Зеўс»... А вось фантаны-жартаўнікі. Тут фантан «Парасолька», пад які вельмі лёгка ўвайсці, але вельмі цяжка з-пад яго выйсці, не замачыўшыся. А вось звычайная каменная дарожка, па якой ты мусіш прайсці далей, не ведаючы, які камень небяспечны, бо наступіўшы на яго абліваe цябе вада з фантана. А тут вада б'е проста з-пад лавак, калі на іх сядзеш. Кажуць, жартаўнік Пётр спецыяльна зрабіў іх каля малога палаца «Манплезір», дзе адбываліся балі: калі толькі нейкая закаханая пара хацела адлучыцца з балю і прысесці на лаваччы, яе страсці былі хутка пагашаны струменем вады, б'ючым з-пад лаўкі проста пад спадніцу дамы.

А вось вялікі каскад з 64 фантанамі, 37 статуямі і больш як 150 дробнымі аздобамі. Грандыёзнае і здзіўляючае сваёй прыгажосцю тварэнне людскіх рук.

Калі глядзіш на гэтую крыштальную масу вады, на ўсю гэтую сцэнерыю, здаецца, што няма межаў людской фантазіі і прыгажосці.

У часе Вялікай Айчыннай вайны, у перыяд блакады Ленінграда Пецергоф стаў сапраўдным яго фарпостам — быў жа ён найбольш высунуты на захад. Але для абаронцаў горада меў ён яшчэ бясцэнную гістарычную вартасць. Таму, бароначы доступу да горада Леніна, яны адначасова ратавалі пецергофскія скульптуры і палацовую мэблю, а таксама складаную апаратуру, рэгулюючую тутэйшыя фантаны. Шмат чаго было перанесена ў цэнтр горада, шмат чаго было закапана ў тутэйшым парку.

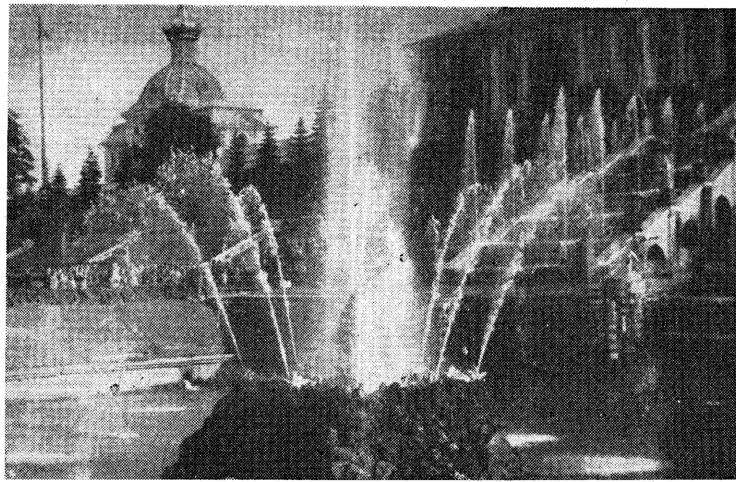
Усё ж немцы занялі Пецергоф. Помнікі рускай нацыянальнай культуры, якія ствараліся на працягу двух стагоддзяў, яны ператварылі ў руіны і попел. Тое, што было так дарагое савецкім людзям, фашысты знішчылі і разбурылі. Многае фашысты вывезлі з Пецергофа назаўсёды.

Але адразу ж пасля вайны, хаця ў руінах яшчэ ляжаў Ленінград, хаця ў савецкіх людзей было больш тэрміновых спраў, чым адбудова знішчаных помнікаў, і чуліся галасы зарубежных скептыкаў, што на адбудову Пецергофа патрэбна не менш 3—4 дзесяцігоддзяў, ды і наогул, дзе ж узяць тых спецыялістаў, што перадавалі з пакалення ў пакаленне тайны пецергофскіх фантанаў? — адбудова Пецергофа ўсё ж стала для савецкіх людзей адной з самых пільных задач.

На падставе дакументаў і фатаграфій былі адбудаваны вялікі палац, паркавыя скульптуры, а таксама цудоўныя і непаўторныя нідзе ў свеце пецергофскія фантаны. Савецкія спецыялісты адкрылі і пераўтварылі ў жыццё «сакрэты» сваіх славутых продкаў.

Сёння «жамчужына мастацтва» ізноў пульсуе поўным рытмам у 30 кіламетрах ад Ленінграда.

Ада Чэчуга
фота аўтара

Пецергофскія фантаны.

КУТОК ГАСПАДЫНІ

ШТО РАБІЦЬ, КАБ ДОБРА ЗВАРЫЦЬ

БЛІНЧЫКІ

Цеста на блінчыкі робім наступным чынам: на 30 дэкаў мукі бярэм 2 яечкі, шклянку малака, паўшклянкі вады (можа быць крыху больш), соль і кавалачак саланіны. У міску ўліваем малако, убіваем яечкі, солім, моцна размешваем. Усыпаем муку і вельмі дакладна робім цеста венічкам для збівання яечак, а пасля драўлянай лыжкай. Калі цеста не мае ўжо ніякіх грудак, дадаем ваду і яшчэ хвіліну размешваем, пакуль не атрымаем кансістэнцыю рэдкай смятаны. Набіраючы цеста лыжкай для смажэння, за кожным разам цеста трэба размешваць. Блінчыкі трэба смажыць на даволі вялікім агні, паколькі, калі смажыць іх паволі, то яны будуць высыхаць, становяцца крухкія і нясмачныя.

ФАРШЫ ДЛЯ БЛІНЧЫКАЎ

1. *З сыра:* на паўкілаграма тлустага сыра даем адно яечка і пачку ванільнага цукру, а таксама крыху цукру. Сыр расцерці лыжкай або прапусціць праз машынку. Дадаць сырое яйцо, крыху цукру і ванільны цукар. Усё дакладна вымяшаць. Замест ванільнага цукру можна дадаць смажаную апельсінавую скурку ці скурку, сцёртую з лімона. Падсмажаныя блінчыкі тоўста змазаць сырнай масай, загарнуць іх, падагрэць на патэльні, падаваць, паліўшы смятанай і пасыпаўшы цукрам.

2. *З мяса:* на 30 дэкаў зваранага ці смажанага мяса даем адну цыбуліну, лыжку тлушчу, соль, перац. Мяса прапусціць праз мясарубку, дадаць падсмажаную на тлушчы цыбулю, вымяшаць, заправіць соллю і перцам. Калі мяса атрымалася занадта сухое, дадаць крыху булёну альбо некалькі лыжак малака ці смятанкі.

3. *З капусты:* на палавіну сярэдняй галоўкі капусты альбо 75 дэкаў кіслай капусты трэба ўзяць адно сырое яйцо, адну цыбуліну, лыжку тлушчу, соль і перац па смаку. Капусту зварыць. Цыбулю падсмажыць у лыжцы тлушчу, дадаць да яе вараную капусту, сырое яйцо, соль і перац па смаку. Гэтым фаршам змазаць блінчыкі, загарнуць іх, падсмажыць.

4. *З сушаных грыбоў:* узяць жменю сушаных грыбоў, цыбуліну, лыжку тлушчу, лыжку мукі, паўшклянкі навару з грыбоў, паўшклянкі смятаны, соль, перац. Памытыя сушаныя грыбы намачыць на некалькі гадзін, а пасля зварыць у невялікай колькасці вады. Грыбы адцадзіць, пасячы альбо прапусціць праз машынку. Дробна нарэзаную цыбулю падсмажыць. Да падсмажанай цыбулі дадаць муку, навар з грыбоў і смятану. Усё размяшаць, дадаць пасечаныя грыбы, закіпяціць, заправіць па смаку. Гэты фарш будзе выглядаць, як густы соус. Змазваць ім блінчыкі, дакладна загортваць і падсмажваць іх. Падаваць такія блінчыкі найлепш з салатам з кіслай капусты. Рэшту грыбнога навару не выліваем, а выкарыстоўваем для грыбнога супу.

Гаспадыня

Па шашы, міма зваленых за абочыны проціатанкавых надаўбняў — драконавых зубоў, — бясконцай калонай ішлі абяззброеныя вермахтаўцы. Ішлі моўчкі, але ўсе твары былі сумныя і безнадзейныя. Франц Шэнкендорф, былы шэф гестапа горада Шнайдэмюля, седзячы за рулём чорнага «опеля», гэта выдатна бачыў — ён добра разумеў, чым выкліканы тэты нясмелы чорны агеньчык, які блісне то ў аднаго, то ў другога палоннага ў вачах. Склаўшы зброю, салдаты радаваліся таму, што цяпер яны пераўжывуць вайну, убачаць сваіх жонак і дзяцей.

«Цікава, што здарылася з бедалагам Фюртам? Ноччу ён дзяжурыў ва ўпраўленні, і я загадаў гэтаму дурню ахоўваць сейфы. Яму б уцячы, а ён, напэўна, адстрэльваўся ў будынку гестапа, ахоўваючы пустыя скрыні... Бедалага не ведаў, што ўсе сакрэтныя дакументы даўно адпраўлены ў Берлін...» Адзіна каштоўныя дакументы ў сейфах — гэта тыя, што дальнабачны Шэнкендорф — на ўсякі выпадак — спецыяльна сфабрыкаваў для рускіх: дакументы, што сведчаць аб прынцыповых разыходжаннях Шэнкендорфа з яго шэфам Мюлерам, пратэсты Шэнкендорфа супраць занадта крутых мер у адносінах да ўсходніх рабочых і савецкіх ваеннапалонных, рапарт Шэнкендорфа з просьбай аб адстаўцы.

«Але нічога, прыйдзе час, і мы, немцы, выправім трагічныя памылкі фюрэра. Геній «найвялікшага фюрэра ўсіх часоў» не вытрымаў выпрабаванняў гэтага года, яго розум замуціўся, рухнула мара пра тысячагадовае царства Трэцяй імперыі. Але ў Германіі яшчэ шмат мудрых галоў. Ёсць разумныя галовы, безумоўна, і за Ла-Маншам, а тым больш за акіянам...»

Міма «опеля» гестапаўца, што спыніўся ля кантрольна-прапускнога пункта, павольна праехаў «додж» з савецкім афіцэрам. Барадаты капітан убачыў амерыканскага афіцэра ў «опелі» і казырнуў, расплыўшыся ў прывітальнай усмешцы. Былы следчы адсалютаваў на амерыканскі манер і тут жа нізка нагнуўся над баранкай. У «доджы» ззаду капітана сядзела тая самая дзяўчына, якую ён ноччу пакінуў у падвале гестапа...

Калі «додж» знік за паваротам, Шэнкендорф глыбока ўздыхнуў. «Трэба хутчэй выбірацца адгэтуль, вельмі многія мяне тут ведаюць, — думаў ён. — Цяпер я ўдавец, я вольны... Паводле разлікаў нашага падполля, англа-амерыканскія рэпрэсіі супраць лаяльных немцаў павінны вельмі хутка спыніцца... У мяне ёсць для амерыканцаў нядрэнны падарунак. Калі я служыў падначаленым барона фон Гесдорфа ў абверы, я зняў на ўсякі выпадак копіі са спісаў агентаў сакрэтнай службы групы армій «Цэнтр». Геслер мае рацыю — мы выйдзем з падполля, як толькі амерыканцы зразумеюць, што вораг у Захаду адзін. А цяпер, табе, Шэнкендорф, патрэбна праскочыць два франты — германа-савецкі і германа-амерыканскі, гэта гадзіны чатыры язды па рэйхсбану, па «Імперскай дарозе № 1».

Міма чорнага «опеля» цягнуліся апошнія рады калоны палонных. Міма «опеля» прайшоў і Тульчынскі.

Тульчынскаму не пашанцавала. Не паспеў ён выйсці ад фрау Зінгер, як яго затрымаў патруль. Па дарозе патрулю давялося адбіваць Тульчынскага ў натоўпа абадраных мужчын з сінімі нашыўкамі «ўсходніх рабочых». Нарэшце, салдаты перадалі разведчыка лейтэнанту, які не вельмі ветліва абшукаў Тульчынскага, знайшоў у яго нямецкія дакументы і, хаця рукі ў яго моцна засвярбелі, адправіў падазронага суб'екта да разбору ў калону ваеннапалонных, у асобную групу здраднікаў-уласаўцаў. Гэта не вельмі непакоіла бывалага разведчыка: ён не раз вяртаўся ў часць такім чынам. Звычайныя для разведчыка дробязі жыцця... Непакоіла іншае: трэба як мага хутчэй ліквідаваць непаразуменне, кінуцца на пошукі Кнопкі і Сяргея, вярнуцца да фрау Зінгер за радыёстанцыяй, звязацца з Цэнтрам.

Чорны «опель» праехаў пад шлагбаумам і, набіраючы скорасць, памчаўся на захад па бетонных плітах рэйсаўтабана, быццам спрабуючы ўцячы ад сонца, якое падымалася ў неба ўсё вышэй. Спідометр паказваў 60—70—80...

Калона ваеннапалонных уваходзіла ў

ТРЫБУНА чытачоў

АПЛАЦІЛАСЯ

Бульба сёлета ўрадзіла надрэнная. У Дубічах Царкоўных у верасні быў адкрыты пункт скупкі бульбы. Кіраўнік скупкі Рыгор Яканюк работы меў многа: трэба было кожнаму селяніну квіты выпісваць і сачыць за парадкам і бульбай: прыдатная ці не. Памагаў яму мясцовы аграном Аляксандр Мручыньскі.

Купля бульбы закончылася ў канцы кастрычніка. Амаль кожны селянін прадаў па некалькі тон бульбы, а шмат было такіх, якія прадавалі па 20—30 тон. Нядрэнна, калі ўлічыць, што адзін цэнтнер (100 кг) каштуе 120 зл. Напэўна кожнаму гаспадару аплацілася цяжкая і марудная работа. Дубіцкі пункт скупкі прыняў ад сялян каля 2500 тон бульбы. Гэта рэкорд. Нават пастаянныя навакольныя скупачныя пункты не мелі такога абароту.

М. Панфілюк

ПРАЎДА

Раз прышлося мне быць у Патоцы,
Канец верасня быў.
Тут адзін хлапчук вясёлы
Мяне па полю абвадзіў.

Колькі там усяго няладу
І на полі балаган,
Жыта і авёс у дзесятках
Просяцца ў гумно забраць.

Хадзіў я скрозь па загуменню
І за гародамі я быў.
Авёс схіліўся да зямелькі,
А жыта ждзе, каб хто прыбраў.

Хоць гэты год быў нам капрызны,
Але селянін усё зрабіў
А лінагузам той застаўся,
Хто жыта з поля не звазіў.

З пашанай для земляробаў перасылае
М. Лук'янюк
Белкі

ВОСЕНЬ

Можа, помніш ты яшчэ
Летнія канікулы?
Можа, помніш ты яшчэ
Запах летніх траў?

Вось, як бачыш, мілы мой,
Усё гэта прайшло.
Пачалася школа зноў
І лета уцякло.

Лес уціх, уціхлі птушкі,
Лісце сыплецца з дрэў,
Люне дождж, то свісне віхар,
То сонца выйдзе зноў з-за хмар.

Трактароў чуваць гуканне,
То зямлю яны аруць,
А за імі чорны крукі
Грандаю лятуць.

І змянілась усё навокал,
Сонца ўжо не грэе так.
У садах даспелі грушы,
Жураўлі у даль лятуць.

Федарук Аляксандр,
Вуч. III б класа
Бельскага беларускага ліцэя

«штатфорст» — знаёмы Тульчынскаму прыгарадны лес. Тульчынскі ўбачыў на скрыжаванні і ў лесе цэлы табар бежанцаў — белыя флагі матляліся на легкавых машынах і грузавіках, на фурманках, ручных павозках, дзіцячых калясках.

За ўзгоркам віднеліся зубчаты хрыбет руін і вастраверхія чырвоныя дахі горада. Да яго данёсся ледзь чутны бой гадзінніка на ўцаленай вежы кірхі. Разведчык ішоў, і на твары яго ляжаў водблеск няяркага сонца. У апошні раз азірнуўся ён на горад. Свечкай загарэўся шпіль кірхі. Радзелі клубы чорнага дыму.

Першы веснавы хмель — ён яшчэ напамінаў аб тым, што хутка, вельмі хутка і Тульчынскі, і яго ўчарашнія ворагі, якія ідуць з ім у адной калоне, убачаць, як зазеляняюць ліпы і букі, як стане блакітным неба над Германіяй, як у садах замест агню «кацюш» і «фердынандаў» будзе ўскіпаць і бушаваць вішнёвы цвет, май, жыццё.

Ноч скончылася. Скончылася не толькі ноч, якая працягвалася для яго ў гэтым горадзе два месяцы, заканчвалася ноч «тысячагадовага райха», што апусцілася над Германіяй дванаццаць гадоў назад...

КАНЕЦ

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Я жыву на ўскраіне горада і працую на фабрыцы. Пакуль жыла жонка, я гадаваў карову, хоць зямлі сваёй не маю, а паколькі сельскай гаспадаркай не займаўся, не маю права купіць зямлі.

Таму 8 год назад я прыватнай умовай купіў участак 0,4 га сенажаці за 10.000 зл. Цяпер мне сенажаць непатрэбна, аднак прадаць яе я не магу, бо ўласнасці не маю. Ці магу я звярнуцца да прэзідыума з патрабаваннем прызнання мне ўласнасці? Калі ўласнасці мне прызнаць не могуць, то ці магу я патрабаваць ад прадаўца, каб забраў сваю сенажаць, а мне звярнуў грошы?

АДКАЗ: Паколькі ўмова не была заключана ў форме натарыяльнай, з'яўляецца яна няважнай і ўласнасці на набыўцу не пераносіць. Паводле закону з 26 кастрычніка 1971 г., той, хто купіў зямлю гэткай умовай і карыстаўся з яе, 4.XI. 1971 г. набывае ўласнасць. Аднак гэта адносіцца да сельскай гаспадаркі і да сялян. А вы селянінам не з'яўляецеся, а ўчастак сенажаці 0,4 га не лічыцца за сельскую гаспадарку. Таму прэзідыум пастановай рады нарадовай уласнасці вам не прызнае. Але вы можаце патрабаваць, каб прадавец забраў сваю сенажаць, а вам звярнуў грошы.

Атрымоўваем мы шмат лістаў. Аўтары іх гэта пераважна людзі маладыя, малавопытныя. Просяць яны парады ў розных сардэчных клопатах. Але бывае і так, што пажылы чалавек, багаты жыццёвым вопытам, таксама знаходзіцца ў сітуацыі, у якой цяжка самому вырашыць, як паступіць. Вось такі ліст атрымалі мы ад чытача з Сакольскага павету. Піша ён:

Дарагое Сэрцайка! Мне 74 гады. Жыву я на вёсцы і працую на гаспадарцы. Ужо даўно памерла мая жонка. Ажаніўся я другі раз. Пражыў з Ганнаю — так называлася мая другая жонка — 7 гадоў. Але ўжо паўтара года, як пакінула яна мяне і пайшла жыць да дачкі. Я застаўся сам. Ёсць у мяне дзеці — дачка і два сыны. Дачка выйшла замуж на вёску, а сыны жывуць у горадзе. Прапанавалі, каб ішоў я жыць да іх, у горад. Я аднак люблю гаспадарку, цілае жыццё на ёй пражыў. Не ўяўляю сабе жыцця ў горадзе. Паеду на некалькі дзён і то стараюся як найхутчэй вярнуцца на вёску, да сваёй хаты. Хацеў бы тут ужо дажыць, аднак самому цяжка. Работы шмат. І мужчынскую і жаночую сам выконваю, ды й адазваецца няма да каго. Сумнае такое жыццё. Ёсць адна жанчына, Хвядорай яе завуць, якая ахвотна выйшла б за мяне замуж. Удава яна. Маладшая за мяне на 18 год, працавітая, падабаецца яна мне. Толькі вось я не маю разводу. Раней аб ім я і не думаў, дзе ж жаніцца такому старому? Але цяпер думаю, можа і варта? Мо і старое жыццё цікавейшым і лягчэйшым было б?

Парай, Сэрцайка!
Чытач з Сакольшчыны

Паважаны Чытач! Спачуваю Вам у вашым самотным жыцці. Цяжка жыць аднаму чалавеку, ды яшчэ на гаспадарцы. Але вельмі мяне цешыць, што вы хочаце ўшчасліві́ць сабе жыццё. Калі Хвядора Вам падабаецца — жаніцеся! Удваіх, вядома, лягчэй і цікавей будзе. А што Вы старэйшы чалавек — не бойцеся! Карыстацца жыццём могуць не толькі маладыя. А як казаў вялікі рускі паэт А. С. Пушкін, «любви все возрасты покорны». На перашкодзе развод? — Нічога! Падайце заяву ў суд і праз 2—3 месяцы вы будзеце свабодны.

Дык жадаю Вам доўгіх і шчаслівых год жыцця!

Сэрцайка

ГАЙНАЎСКАЯ ПЯЦІГОДКА

(Працяг на стар. 1)

Пачне працаваць 125 рамесніцкіх прадпрыемстваў, на якіх атрымае працу 150 чалавек. У канцы 1975 года гэтакіх прадпрыемстваў павінна быць 480.

У гэтай пяцігодцы будзе аддадзена ў карыстанне 697 кватэр, што абазначае павелічэнне колькасці пакояў амаль на 38 працэнтаў у параўнанні з папярэдняй пяцігодкай. Зразумела, асноўнай формай забеспячэння жыллёвых патрэб гарадскога насельніцтва будзе кааператыўнае будаўніцтва, а вясковага — індывідуальнае. У камунальнай гаспадарцы паправіцца функцыянаванне водаправодаў і каналізацыі. Забеспячэнне людзей вадой узрасце амаль на 70 працэнтаў, а газам — на 65 працэнтаў. Будуць пабудаваны пункты аховы здароўя ў Ласінцы і Старым Ляўкове. Капіталаўкладанні на ахову здароўя і грамадскую апеку складуць 7 мільёнаў злотых. У галіне культуры на першым плане будзе будова дома культуры ў Кляшчэлях, а таксама святліц у Новаберазове і Войнаўцы. У галіне турыстыкі будуць выкарыстоўвацца капіталаўкладанні, прызначаныя на падрыхтоўку будучага цэнтра турыстыкі і адпачынку ў Рыбаках, на прывядзенне ў дзеянне вузкакалейнай чыгункі да цэнтра ў Рыбаках і Белавежы, на мадэрнізацыю басейна ў Гайнаўцы. У галіне аховы асяроддзя чалавека рада нарадовая будзе канцэнтраваць сваю працу на змяншэнні забруджвання паветра і вады, асабліва ў горадзе Гайнаўцы.

КАПІТАЛАЎКЛАДАННІ І ПРАЦА

Планаванае развіццё прамысловасці і сельскай гаспадаркі, а таксама база для паляпшэння сацыяльна-бытавых умоў насельніцтва Гайнаўшчыны ў гэтай пяцігодцы магчымы толькі дзякуючы вялікім капіталаўкладанням.

У дзяржаўнай гаспадарцы (у групе А) складуць яны 497,3 млн. зл., з якіх амаль 292 млн. зл. будзе прызначана на рэалізацыю мясцовых планаў. Капіталаўкладанні ў групе Б складуць 72 млн. зл., у тым ліку 36,3 млн. зл. — гэта будуць аб'екты, якія выканае грамадскім чынам насельніцтва. Амаль 40 млн. зл. будзе прызначана на капітальныя рамонты. У рамках мясцовых інвестыцый будуць будавацца швейныя прадпрыемствы ў Белавежы і Гайнаўцы, разбудоўвацца керамічнае прадпрыемства ў Старым Ляўкове, разбудоўвацца акрутовая малачарская спулдзельня, будавацца спулдзельчы гандлёвы дом, гастранамічнае прадпрыемства ў Чаромсе, пякарні ў Гайнаўцы і Нараўцы, масарня ў Кляшчэлях, аўтаматычная тэлефонная станцыя ў Гайнаўцы.

На разбудову прамысловых прадпрыемстваў цэнтральнага ўпраўлення прызначаецца 300 млн. зл. Разбудуюцца Прадпрыемства сухой дыстыляцыі драўніны, Гайнаўскае прадпрыемства драўніннай прамысловасці, Гайнаўскае прадпрыемства лясных машын.

Дзякуючы рэалізацыі прынятай праграмы гэтай пяцігодкі будзе далей развівацца гаспадарка павету.

Кастусь Ляшчынскі

У НАШЫМ КЛУБЕ

Тынявічы Малыя — гэта невялікая вёска ў Гайнаўскім павеце. Налічвае яна 45 жыхароў. Іх стараннем узнік клуб, які месціцца ў будынку Янкі Асташэўскага. У клубе пануе поўны парадак. На кожным століку вiдаць кветкі. Тут старэйшыя і моладзь культурна праводзяць час. Адны глядзяць тэлевізар, другія слухаюць адаптар ці гуляюць у шахматы. На сценах клуба вісяць плакаты, сценгазеты. Клубовай з'яўляецца Зося Асташэўская. У святочныя дні ў клубе збіраецца многа моладзі. Прыходзяць нават з суседніх вёсак, напрыклад, з Тынявіч Вялікіх.

Лена Асташэўская, Тынявічы М.

УВАГА, ПАДПІСЧЫКІ!

Да 25 лістапада аддзелы і дэлегатуры «Руху» прымаюць заказы на падпіску краёвай прэсы на 1973 г.

Дзяржаўныя і грамадскія ўстановы, школы, культурныя цэнтры і прадпрыемствы складаюць заказы ў мясцовым аддзеле або дэлегатуры «Рух».

Выпісваючы часопісы, не забудзьце зрабіць падпіскі і на «Ніву» (28 зл. 80 гр.!).

М. Базылюк, Штутова. Не хвалюйцеся, «Чар мора» атрымалі і надрукуем. Выбачайце, што не адгукнуліся ў «пошце».

М. *Лук'янюк, Белкі.* «Восень» надрукуем.

Валя Аніічук, Гайнаўка. Вершы спадабаліся. Надрукуем. Чакаем новых.

Аўтар верша «Жураўлі, жураўлі» з Бельскага беларускага ліцэя. Верш прызначаем да друку, але не можам разабраць прозвішча. Напішыце яго выразна.

Мікалай Лейчук, Градочна. Дасланы тэкст «Прошчайце, уліцы» друкаваць не можам, шмат у ім моўных хібаў, а тэксту правільнага ў нас няма.

КІНО

ГАЙНАЎСКІ ПАВЕТ

Кляшчэлі
„Słuchajcie bicia dzwonów" (jugosł), „Siódmy rok miłości" (NRD), „Polowanie na muchy" (polski), „Umrzeć z miłości" (franc.), 21 — 26.

Нараўка
„Zbrodnia i kara" (rumuński), 22 — 26.

Нарва
„Nie można żyć we troje" (franc.), „Prawdzie w oczy" (polski), 22 — 26.

Чыжы
„Podróż za jeden uśmiech" (polski), „Jestem niewiernym mężem" (franc.), 22 — 26.

Дубічы Царкоўныя
„Kaszabe" (polski), „Kajtek i siedmiogłowy smok" (NRD), 22—26.

Арэшкава
„Cena odwagi" (bułg.), „Biały niedźwiedź" (polski, 25 — 26.

БЕЛЬСКІ ПАВЕТ

Боцькі
„Rycerz szklanego ekranu" (węgierski), „Horyzont" (węgierski), 22 — 26.

Орля
„Akcja „Brutus" (polski), „Narkotyk" (franc.), 22 — 26.

Райск
„Przyjęcie" (rumuński), „Aleksander Newski" (radz.), 22 — 26.

САКОЛЬСКІ ПАВЕТ

Крынкі
„Człowiek bez paszportu" (radz.), „Śmierć Ipu" (rumuński), „Zdradzieckie gry miłosne" (czeski), 22 — 26.

Шудзялава
„Oficerowie" (radz.), „Wujaszek Wania" (radz.), 22 — 26.

Янаў
„Trzecia część nocy" (polski), 22 — 26.

СЯМЯЦІЦКІ ПАВЕТ

Нурэц
„Przygody psa Cywila" (polski), „Miałem 19 lat" (NRD), „24 godziny z życia kobiety" (polski), 22 — 26.

Мельнік
„Umrzeć z miłości" (franc.), „Most" (polski), „12 krzeseł" (radz.), „Przygody psa Cywila" (polski), 22 — 26.

Мілейчыцы
„Czworokąt śmierci" (czeski), „Krzyżacy" (polski), „Polonez Ogińskiego" (radz.), 22 — 26.

ДУБРОЎСКІ ПАВЕТ

Сухаволя
„Śledztwo w sprawie obywatela poza wszelkim podejrzeniem" (włoski), „Dzikie dziecko" (franc.), 22 — 26.

Новы Двор
„Kochana ciocia Sarika" (węgierski), „Seksclatki" (polski), 22 — 26.

Organ Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego

Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1. Telefony: red. naczelny 2-10-33, centrala 2-32-41 do 45. Warunki prenumeraty: miesięcznie — 2,40 zł, kwartalnie — 7,20 zł, półrocznie — 14,40 zł, rocznie — 28,80 zł. Prenumeratę przyjmują wszystkie placówki pocztowe i listonosze. Wpłaty na prenumeratę indywidualną należy dokonywać na konto PUPiK „Ruch" Nr 102-7-161 NBP Białystok I Oddział Miejski. Na odwrocie blankietu należy podać okres prenumeraty i tytuł zamawianego pisma. Zamówienia ze zleceniem wysyłki za granicę przyjmuje — Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23. Nr konta PKO 1-6-100024. Zamówienia z krajów europejskich jak i zamorskich należy kierować pod adresem Przedsiębiorstwo Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch" Warszawa, ul. Wronia 23.

BZGraf. Nakład 6.811 T-3

З савецкага гумару

ЭЛЬВІРА

Увесь наш факультэт трацiў розум ад Эльвiры. Але я быў у ёй закаханы наймацней. На другiм курсе я вырашыў, што чакаць болей нельга. Я прызнаўся ў каханнi.

— Ты павiнна стаць маёй жонкай! — сказаў я на заканчэнне свайго гарачага маналога. — Вось табе маё сэрца, вось табе мая рука!

— Тваё сэрца i твая рука — гэта добра, — задуменна сказала яна. — Але дзе мы будзем жыць?

— Эльвiрачка, у мяне ж ёсць брат-кандыдат! — радасна крыкнуў я. — Ён купiць нам кааператыўную кватэру.

Вочы Эльвiры павесялелi.

— А за што будзем жыць? — пацiкавiлася яна.

— Як за што! У майго брата-кандыдата грошай куры не клююць. Мы будзем вучыцца, ён — працаваць.

— Кожная шануючая сябе сям'я як мiнiмум павiнна мець тэлевiзар, радыёпрыёмнiк i магнетафон.

— Няма нiчога прасцей! У майго брата-кандыдата ёсць тэлевiзар, радыёпрыёмнiк i магнетафон. Ён падорыць iх нам на вяселле. А сабе купiць новыя. Ён падорыць нам яшчэ i свой матаролер, а сабе купiць аўтамабiль.

Вочы ў Эльвiры сталi такiя вясёлыя, што ў iх заскакалi маленькiя чорцiкi.

— На нашым вяселлi будзе многа народу? — спытала яна.

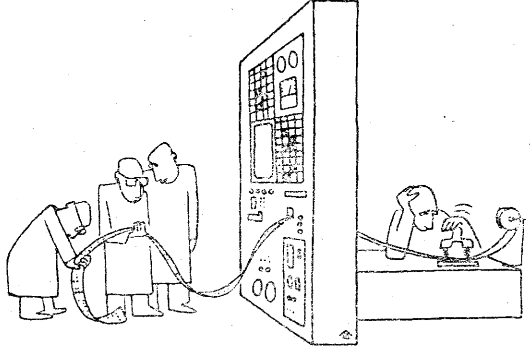
— Вядома! Мой брат-кандыдат закацiць такi баль, якi нiкому нават не снiўся.

Неўзабаве адбылося вяселле. Баль на самай справе ўдаўся на славу. Мяне ўсе вiншавалi з сямейным святам i крычалi: «Горка»! Я таксама крычаў: «Горка!» — i глядзеў, як цалуюцца маладажоны: Эльвiра i мой брат-кандыдат.

Уладзiмiр Туманаў

НІЎКА

МЫШ ПАД ВЕНІКАМ

Было ўвесь час у хаце шчасце,
Ды не абыдзеш часам зло:
Мыш нечакана завялася,
I тут пайшло!
Цягала цукар, крупы, сала,
I не знайсцi нiдзе нары.
Абоi ўсе пашкумятала —
Ну хоць памры!
А кот з лянiвай быў пароды,
Была адна марока з iм:
Еў шмат ён ды драмаў заўсёды
У кутку сваiм.
I мыш пад венiкам сядзела
Ды насмiхалася з яго;
З-пад носу ўсё цягала смела
У ката таго.
Гаспадару мець давялося
I клопат, i двайны расход,
I венiк ён тады са злосцi
Пусцiў у ход...
Хвастаў ката ён злева, справа,
Што пераводзiў харч дарма.
I мыш, спужаўшыся расправы,
Уцякла сама...

Яшчэ такiх выпадкаў многа,
I тут патрэбна зразумець,
Што чым трымаць ката такога,
Лепш добры венiк мець!

Мiкола Вяршынiн

УПЭЎНІЛАСЯ

Дзве сяброўкi:
— Я выходжу замуж, — прызнала малодшая, — але мяне вельмi непакоiць тое, што сваякi жанiха ненавiдзяць мяне.

— Адкуль ты ведаеш? — перапытала яе старэйшая. — Сама ў гэтым упэўнiлася?

— Ого, яшчэ як! Яго жонка ўтапiла б мяне, калi б даведалася аб намеры мужа.

ЧАМУ Ж НЕ ПАВЕРЫЦЬ?

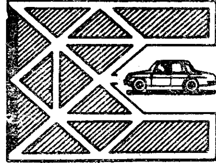
Рыбак расказвае свайму сябру, паляўнiчаму:
— Учора ведаеш, я во-о такога шчупака злавiў.
Паляўнiчы ўсмiхаецца.
— Ты што, хiба не верыш? — раззлаваўся рыбак.
— Веру, чаму ж не паверыць? Я i сам расказаць люблю.

ПЫТАННЕ

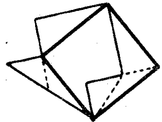
— Ты ведаеш, я ўчора прачытаў у газеце, што глыбокае дыханне забiвае мiкробы.
— Можа быць. Але як прымусiць iх дыхаць глыбока?

Талаваломка

Якую трасу павiнен выбраць вадзiцель аўтамабiля, каб па ўсiх дарогах лабiрынта праехаць толькi па аднаму разу?

Адказ на заданне з папярэдняга нумара:

ШТО ЗА БЯДА

Баба дзеда кармiла адным гарохам. А сама цiшком пеўня зварыць, наесца дый прыгаворвае:
— Што за бяда, што п'ецца вада?
I гэтак кожнага разу: дзеду гарох, а сабе — пеўня.
Угледзеў аднойчы дзед бабiны хiтрыкi, падцэлiў, калi яе не было дома. З'еў пеўня ды i на печ падаўся.
Вярнулася баба, даела моўчкi таго пеўня, выцерла губы, ды зноў кажа:
— Ах, што за бяда, што п'ецца вада?
А дзед з печы:
— Ды што там бяда... Вось я з'еў толькi поўбяды i то напiўся вады.

ШТО РАБІЦЬ

— Мая жонка прыносiць мне столькi непрыемнасцей! Уявi сабе, завяла прывычку — класцiся кожны дзень у тры гадзiны ночы.
— Немагчыма!.. А што яна робiць да гэтага часу?
— Чакае мяне.

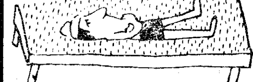

НЕ ДАЛІ АДГУЛ

Настаўнiца: — Мiша, чаму ты ўчора не застаўся пасля ўрокаў?
— А я больш заставацца не буду.
— Чаму?
— Татку, калi ён застаецца пасля работы, адгул даюць, а вы мне не даеце.

ВЫМУШАНАЯ СІТУАЦЫЯ

П'яны вадзiцель прабуе сесцi за руль.
Рэгулiроўшчык руху падышоў да яго i гаворыць:
— У такiм стане вам нельга ехаць!
— Мне якраз неабходна ехаць. Вы ж бачыце, што я не магу iсцi.

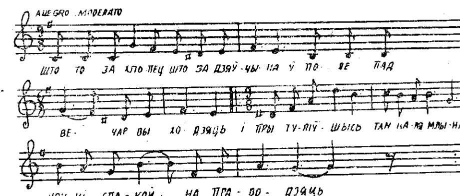

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе Любы Мiцуры i Аляксандра Грышына з Гродна змяшчаем

Што за хлопец, што за дзяўчына

(Беларуская народная песня)

Што за хлопец, што за дзяўчына
У поле пад вечар выходзяць
I, прытулiўшысь, там каля млына,
Ночкi спакойна праводзяць. (2)

Яна ўцякае з бацькавай хаты,
Хлопец з зялёнага гаю.
Дзяўчына з вёскi, Гэляй завецца,
Хлопца, як завуць — не знаю. (2)

Ён ёй штосьцi шэпча, быццам кахае,
Нiбы любую дзяўчыну,
I кожны раз ёй усё паўтарае:
— Мiла, не плач, не пакiну! (2)

Мiлая Гэля, мая кахана,
Ты мне за ўсё даражэйша,
Тут каля млына сон нас не зморыць,
Ночка для нас дня яснейша. (2)

Дзяўчына рада, жмецца, цалуе
I пры iм усё забывае:
Дома нiколi ўжо не начуе,
Дома спакою не мае... (2)

Месяц за хмары ўжо захiлiўся,
Зоркi усе пахавалiсь.
Толькi ля млына свет запалiўся —
Вочы дзяўчыны смяялiсь. (2)

НЕ АДДАЎ ПАЗЫКІ

Два габраўцы сустрэлi на вулiцы вядомага багацея.
— Бачыш яго? — сказаў адзiн. — Не аддаў мне некалькi мiльёнаў леваў.
— Калi ў цябе былi такiя грошы яму пазычаць?
— Ён адмовiўся выдаць сваю дачку за мяне...

СЛАНЫ РАЗ'ЮШЫЛІСЯ

Статак сланоў трымае ў пастаянным жаху звыш 20.000 жыхароў вёсак, размешчаных паблiзу леса Чандна, што за 30 кiламетраў ад Бхубанешвара (галоўнага горада ўсходнеiндыйскага штата Арыса). Нярэдка сланы робяць апусташальныя набегi на пасяленнi, якiя знаходзяцца блiзка, знiшчаючы ўсё на сваiм шляху. Яны разбураюць хiжыны, забiваюць iх жыхароў, знiшчаюць ураджай на палях i агародах. Ужо 24 чалавекi сталi ахвярамi раз'юшаных жывёлiн.

Набегi сланоў не спынiлiся i пасля таго, як у вынiку аблавы, наладжанай добра ўзброенымi атрадамi палiцыi, быў забiты важак статка.

ЗНАЁМЫЯ ЎСЕ ТВАРЫ

Жан Лув'е, французскi студэнт, адправiўся ў падарожжа з адзiнай мэтай — праверыць, цi падобны ён на сваё фота. Справа ў тым, што ў пашпарце яго была наклеена фатаграфiя яго любiмага спанiеля. Жан перасёк гранiцы пяцi краiн, нiхто не патурбаваў. Толькi швейцарскi таможны чыноўнiк, заглянуўшы ў пашпарт, буркнуў: «Зноў гэта доўгавалосая моладзь!»

ТЭАТР ПА ПТАЛЕМЕЮ

У большасцi тэатраў свету гледачы сядзяць нерухома, а круцiцца сцэна. Пры гэтым рабочым сцэны даводзiцца бегаць, як на пажары, каб падрыхтаваць дэкарацыi да чарговай дзеi. «А цi нельга паварочваць глядзельную залу? — падумалi архiтэктары ў фiнскiм горадзе Тамперэ. Падумалi — i зрабiлi. Цяпер рабочыя сцэны могуць рыхтаваць дэкарацыi, не спяшаючыся, з сапраўднай фiнскай акуратнасцю i грунтоўнасцю.

Увайшоў у навуку праз чорны ўваход i вытлумачыў, што ў яго не было iншага выхаду.